Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...онoй ...гарана | № 111 (16634) | 1984 оной май 13, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

НҮХЭД К. У. ЧЕРНЕНКЫН, А. КУНЬЯЛАЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Советскэ Союзда ерээд байһан Португалиин Компартиин Генеральна секретарь Алваро Куньялтай майн 11-дэ уулзаба.

Оронойнгоо экономико бэхижүүлхэ, тэрэнэй бүхы талые хүгжөөхэ, арад зоной материальна ба соёлой байдалые саашадань һайжаруулха, Эхэ оронойнгоо өөрыгөө бата бэхеэр, найдамтайгаар хамгаалха хүсэ шадалые хангаха гээшэ ганса дотоодын бэшэ. харин интернациональна шухала зорилгомнай болоно гэжэ парти тоолодог юм гээд К. У. Черненко мүнөөнэй шатада КПСС-эй бэелүүлжэ байһан үндэһэн шухала зорилгонууд тухай А. Куньялда мэдээсэхэдээ тэмдэглээ.

Партияа нягтаар тойроһон арад зоной жаргаал, урдань табигдаһан зорилгонуудые бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэлгэдэ, бодото хэрэгүүдтэ совет хүнүүдые элсүүлэн хабаадуулха гэһэн һанал бодол хадаа энэ талаар манай эгээл найдамтай үндэһэ баримта болоно.

Империализмын ябуулгануудһаа уламжалан, мүнөө дэлхэй дээрэ тохёолдожо байһан бүхы аюул түбэгүүдые КПСС һайнаар ойлгоно гэжэ К. У. Черненко мэдүүлээ. Американ ядерна ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолго, Түбэй Америкэдэ ба Дүтын Зүүн зүгтэ США-гай бэелүүлжэ байһан ябуулганууд, Африкын урда хубида Преториин расистнуудай эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудые Рейганэй захиргаанай дэмжэлгэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые замбуулинай дайда руу нэбтэрүүлгэ — эдэ бүгэдэ уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгожо байһан Вашингтоной эзэрхэг түрэмхэй политикын гэршэ жэшээ болоно.

Гэбэшье коммунистнууд бодото байдалда этигэдэг гээшэ. Тэдэнэр мүнөөнэй үйлэ хэрэгүүдэй бүхы муу талые һайн ойлгоно, тиимэһээ империализмын харата ябуулганuудта харюу сохилто улам бүри хүсэтэй боложо байна. КПСС тушаа хэлэхэ болоо һаа, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, империализмын эзэрхэг түрэмхэй ябуулганuудта шанга харюу сохилто үгэхэ зуураа, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээшэ интернациональна уялгамнай болоно гэжэ тэрэ тоолоно. Хархис хүсэнүүдтэ, империализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэй һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлнэбди. Эдэ хоёр зорилго хоорондоо нягта холбоотой. эдэ бүгэдэнһөө хадуурха гээшэ коммунистнуудта тэдэнэй үндэһэ баримтатай гол ёһонуудһаа таһарһан ябадал болохо байна гэжэ бодомжолнобди.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудаа эдэбхижүүлхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ хоёр парти тоолоно. Энэ үндэр дээдын зорилгые бэелүүлхын түлөө мүнөө олон. элдэб янзын политическэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд тэмсэнэ. Гэбэшье коммунистнууд мүнөө үеын хүн түрэлтэнэй эгээл эдэбхитэй, зохёохы хүсэн болохо хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд хүн түрэлтэнэй аршалан абарһын түлөө эгээл залан сэхэ тэмсэлшэд болоно. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл болон социальна дэбжэлтын, ажалша хүнүүдэй аша туһые хамгаалхын түлөө тэмсэл хоорондоо нягта холбоотой байна.

Хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй ажал ябуулгые, уласхоорондын оршон соо Соведүүдэй ороной бэелүүлдэг эб найрамдалай, интернациональна һаналаа нэгэдэлгын залан сэхэ политикые А. Куньял үндэрөөр сэгнэбэ.

Португалидахи байдал тухай ПКП-гэй Генеральна секретарь хөөрэбэ.

Апрелиин революциин ашаар Португалиин арадай ажаһан демократическа шухала туйлалтануудта доболго, социально-экономическа гүнзэгы ехэ кризис, США, НАТО болон уласхоорондын империализмһаа Португалиин дулдыданги байдалые үргэдхэлгэ социальна ба политическэ тэмсэлые улам шангадхана. Португалиин коммунистнууд ПКП-гэй Х съездын шиидхэбэринүүдтэ түшэглэжэ, демократическа ори ганса замай түлөө — ажалша хүнүүдэй үндэһэн аша туһын түлөө, апрелиин революциин туйлалтануудые хангахын түлөө, ороной национальна бэеэ даaһан байдалай, эб найрамдалай. бүхы арадуудай али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбооной түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. НАТО-да Португалиин хабаадалсалга үргэдхэлгые буруушаахын. бусад арадуудта эсэргүү дайсан харша ба эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудые бэелүүлхын тула Португалиин газар дайдые бааза болгожо хэрэглэлгые буруушаахын түлөө, ядерна буу зэбсэгүүдые Португалиин газар дайда дээрэ тараан тодхуулхагүйн түлөө ПКП эрид тэмсэдэг байна.

Португалиин коммунистнуудай шэн габьяата тэмсэлтэй КПСС-эй хэлбэришэгүйгөөр һаналаа нэгэдэжэ байһан тухай К. У. Черненко мэдүүлээд, хүшэр хүндэ, гүнзэгы удхатай тэмсэлдээ амжалта туйлахыень тэдэнэртэ хүсэбэ.

Дайн дажарта эсэргүү үргэн ехэ хүдэлөөндэ хабаадагшадтай, демократиин түлөө, оронуудайнгаа бэеэ даaһан ба дулдыданги бэшэ байдалай түлөө, шэнэ түхэлэй колониализмда, расизмда, фашизмда эсэргүү, империалис зонхилолгын, заналтануудай, булимтархы ябуулгануудай политикада эсэргүү тэмсэлшэдтэй хоёр партиин һанал нэгэтэй байһыень нүхэд К. У. Черненко, А. Куньял баталаа.

Совет-португалиин адли тэгшэ эрхэтэй, али алиндань ашатай туһатай харилсаае хүгжөөлгэдэ, СССР-эй ба Португалиин арадуудай хоорондохи хани барисаае үргэдхэн бэхижүүлгэдэ али болохоор туһалха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа КПСС болон ПКП хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлбэ.

КПСС-эй ба ПКП-гэй хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаае, һаналаа нэгэдэлгые уулзалгада хабаадагшад үндэрөөр сэгнэхэдээ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын шалгагдамал гол ёһонуудай үндэһөөр нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоогоо үргэдхэхые шиидэнхэй байһанаа совет болон Португалиин коммунистнууд баталаа.

Үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

БАЯН УРГАСА — БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГОҺОО

...тин — март һарын эсэсэй ...нэй механизаторнуудай ма...зэ зэһэбарилаад, тарилгада ...үлшын хүдэлмэри ябуулжа ...союзна экономическа зүб...тдэжэ, тэндэ КПСС-эй ЦК-...1982 он) Пленумэй шиидхэ-...ССР-эй Эдеэ хоолой прог-...лүүлхэ талаар гол шухала ...зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. ...гы элидхэл хэһэн Пар-...Политбюрогой гэшүүн, КПСС-...кретарь М. С. Горбачев «Та-...ллэһэн хоёр жэл соо гээгдэ-...лахын тулада энээнһээ эгээл ...онууд хэгдэхэ ёһотой. Нэн ...о таряа ехээр үйлэдбэрил-...таряа худалдаха талаар ажахы, район бүхэнэй, область, республика бүхэнэй имагтал ниитэ хэмжээгээр бэшэ, харин ургамал бүхэнөөр хараалагдаһан даабаринуудаа хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхыень хангаһан бүлэг хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала» гэжэ онсолон тэмдэглээ бэлэй. Сэхыень хэлэбэл, эндэ тон зүб сэгнэлтэ, тодорхой заабари үгтэһэн байна.

Механизаторнуудай гол зорилго хадаа орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ байһаниинь мэдээжэ. Таряанай, үбһэ тэжээлэй ехээр бэлэдхэгдэхэдэ ниитын адууһа малай ашаг шэмэ эрид дээшэлжэ, һү, мяхан элбэгжэхэ байна ха юм.

Нёдондо манай бригада баян ургаса хуряагаа бэлэй. Бидэнэй газар таряаландаа зональна гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа юм. Хабарһаа намар болотор тарилгаяа һайнаар харууһалаад, ургасаяа түргэн болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлээбди.

Энэ жэлдэшье ороoһо таряа элбэгээр хуряажа амбаарлаха зорилготойбди. Манай бригада ажахы дотороо эгээл түрүүлэн тарилгаяа эхилһэн юм. Мүнөө ДТ-75» түхэлэй дүрбэн, «К-701» маркын нэгэ тракторта табан агрегат һеадгүй тарилга хэнэ. һүүлэй мэдээгээр 200 гаран гектарта хара таряа, шэниисэ таряад байнабди. Энэ жэлдэ бригадымнай механизаторнууд 836 гектарта шэниисэ, 740 гектарта обёос, 576 гектарта хара таряа тариха түсэбтэй юм. Тиихэдэ 747 гектарта сэбэр паар, 300 гектарта намарай паар хахалха даабари тодорхойлогдонхой. Намартаа бидэ гектар бүриһөө дундаа зэргээр 14,0 центнер шэниисэ, 14,5 центнер обёос, 13,5 центнер хара таряа суглуулжа абаха түсэбтэйбди. Эдэ үдэрнүүдтэ хүйтэншэгшье һаа һалхигүй намдуу, тарилга хэхэдэл таарамжатай. Шанга һалхинай үлеэжэ захалбал, тарилгымнай агрегадууд һеатахал һэн. Сагай уларилай зохид байһандань эртынгээ ороoһото ургамалнуудые тон богони болзорто тариха хүсэлэнтэйбди. Мүнөө тарилгын агрегадууд үглөөнэй 7 часһаа үдэшын 11—12 час болотор хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдэ газар элдүүрилдэг агрегаднай хоёр халаанда хүдэлдэг юм.

Байгша ондо баян ургаса заабол ургуулхын тула тарилга хэхэ полимнай һайнаар бэлдэгдэһэн. Тодорхойлбол, саг болзортонь борнойлһон, культиваци хэһэн байнабди. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр сруулагдаа. Манай бригадада гурба-дүрбэн севооборот нэбтэрүүлэгдэнхэй. һүүлэй жэлнүүдтэ сэбэр паар нилээд үргэдхэгдөө. Эдэ бүгэдын ашаар ороoһото ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлэгдэнэ.

Би түрэл колхоздоо арба гаран жэлэй туршада механизатораар ажаллаһан хүм. һүүлэй гурбан жэлэй туршада ажахынгаа тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадада бригадираар хүдэлмэрилнэб. Гурбан жэлэй саада тээ партиин гэшүүн болоо һэм. Манай гэр бүлынхид диилэнхидээ механизатор мэргэжэлтэй юм. Хоёр аханарни Сутайн совхоздо механизатораар хүдэлмэрилдэг. Гурбадахи — минии дүү бригададамнай слесарьээр ажаллана. Механизатораар ажаллаха гээшэ бэлэн бэшэ. Хүсэ ехэтэ шэнэ техникэ даажа абахадаа бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ бүхы бригада даажа абахада бүришье харюусалгатай гээшэ. Манай коллектив ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэнхэй. Шэнэ арга нэбтэрүүлэгдэһээр хүтэлбэридэ һайн болоо. Ушарынь хадаа хүн бүхэн нэгэ зорилготойгоор бултадаа оролдожо ажаллана ха юм. Мүнөө урдынхидал адли үдэр бүхэндэ механизаторнуудта даабари үгэхэгүйш. Урид хараалагдажа зүбшэгдэһэн графигаараа ажаллана. Шэнэ гуримда ороһоор хүдэлмэриин шанарынь дээшэлээ. Бригадын гэшүүн бүхэн баян ургаса заабол ургуулжа, эсэсэй дүнгөөр нэмэлтэ түлбэри геритойхоноор абахые оролдоно.

Мүнөө тарилгын үедэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Табан хоногой дүнгөөр эрхимлэһэн агрегадууд мүнгэн шанда хүртэнэ.

Тарилгын дүүрэхэдэ эсэсэй дүнгөөр онсо шалгарһан бригадын коллектив 200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шангаар, дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаха юм. Удаадахи һуурида гарабал, улаан вымпелдэ, 100 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэхэ байна.

Хабарaймнай тарилгын хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа. Түрүү агрегадуудшье тодоруулагдажа захаланхай. Уридшалан хэлэхэдэ, дэб дээрэ нормоёо дүүргэдэггүй механизатор манайда үгы. Булта үдэр бүхэндэ даабаряа заабол үлүүлжэ шадана.

Энэ жэлдэ полевой стан һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Механизаторнууд хамтынгаа байрада хононо. Эндэмнай телевизор бии. Залуушуул спортын элдэб наада эрхилхэ аргатай юм.

Манай зорилго гэхэдэ, байгша ондо хабарайнгаа тарилгын бүхы хүдэлмэриие богони болзорто, агротехническэ эгээл һайн хэһа сагта эрхим шанартайгаар үнгэргөөд дүүрэхэ бэшэ, мүн тарилгаяа һайнаар, бүхы заабариин ёһоор харууһалха уялгатайбди. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ хабарнай шиг нойтоор элбэгшье һаа, илангаяа һүниндөө хүйтэн байна. Тиимэһээ тарилгамнай халтал муугаар харууһалагдабал, буртаг ногоондо дарагдажа, ургасань хараа байса доошолхо байна ха юм. Энэ хохидолһоо һэргылжэ, уридшалан усадхахын тула бултадаа оролдохобди. Баян ургаса бултанаймнай шадабари мэргэжэлһээ гэшэл даа.

Б. ДАШИЦЫРЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина» колхозой тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадын бригадир.

ШЭНЭ ГУРИМААР АЖАЛАА ЭМХИДХЭНЭБДИ

Даажа байһан бүхы юумэндээ бодото эзэн ёһоор хандахаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, үндэр үрэ дүн туйлахаар урмашуулха гол онол аргануудай нэгэн хамтын подряд лэ болоно гэжэ би тоолохо байнаб.

Энээниие манай коллективэй үнгэрһэн жэлэй ажалай дүнгүүд дээрэһээ хаража болоно. Нёдондо бидэ түрүүшынгээ жэлдэ шэнэ гуримаар гэхэ гү, али хамтын подрядай ёһоор хүдэлөөбди. Эгээн түрүүн колхозтоёо ажалай хэлсээ баталжа тэрээн соогоо технологическа картын ёһоор хэхэ хүдэлмэреэ, абаха ургасынгаа хэмжээе тодорхойлоод, ажахын тоосооной даабари, гаргашын лимит хараалаа һэмди.

Жэшээнь, бригада 1932 гектарта ороoһо таряа ургуулжа, гектарай 13,6 центнер ургаса абаха гэхэ гү. али хамтадань 26,3 мянган центнер таряа хуряаха, үшөө 59 гектарта рапс тарижа, бүхыдэнь 118 центнер ургаса суглуулха гэжэ хэлсээн соомнай бэшэгдэһэн байгаа.

Тэрэмнай хэр дүүргэгдөөб гээд харабал, иимэ. Нёдондо бригада бүхыдэнь 29,6 мянган центнер (гектарай 16 центнер) гэхэ гү. али даабариһаа 3,3 мянган центнерээр ехэ таряа абаа. Харин энээнэй урда жэлдэ сройдоол 18 мянган центнер таряа хуряагаа һэмди. Тэрэшэлэн рапсын ургаса абаха түсэбөөшье 158 процент дүүргээбди.

Тиигэжэ жэлэй һүүлдэ колхозтоёо тоосоо хэхэдээ бригада үйлэдбэрилһэн продукциингаа түлөө бүхыдэнь 36,3 мянган түхэриг түлөөһэ абаха ёһотой байгаа. Гадна сэбэр паар болон намарай паар бэлдэһэнэйнгээ түлөө 5600 түхэриг, мүн ажахыдаа элдэб ажал хэһэнэй түлөө үшөө 1781 түхэриг абаха болоо. Эдэнь бүхы дээрээ 43,8 мянган түхэриг болоһон байба. Тэрээн cooһooнь хүдэлмэриин үедэ бригадын гэшүүдтэ авансаар үгтэһэн 13,3 мянган түхэриг мүнгэ гаргахада, саада тээнь 30 мянган түхэриг үлэнэ бшуу.

Ондоогоор хэлэбэл, түсэбһөө гадуур ургаса абаһанай, даабаряа үлүүлһэнэй түлөө бригадын гэшүүн бүхэн түрүүн абаһан авансынгаа мүнгэнэй түхэриг бүхэндэ үшөө 2 түхэриг 51 мүнгэ нэмэжэ абаа. Хэрбээ урда жэлдэ хүн бүхэн жэлдээ дунда зэргээр 164 түхэриг салин абаһан һаа, хамтын подрядта ороһонһоо хойшо бригадын гэшүүн бүхэн һарадаа 304 түхэриг салин абадаг болобо. Үшөө түсэбһөө гадуур ургаса абаһанай, даабариһаа гадуур хуряагдаһан таряанай центнер бүхэндэ, хахалагдаһан газарай гектар бүхэндэ нэмэлтэ түлөөһэн болгогдожо, 195 центнер таряан механизаторнуудта түлөөһэгүйгөөр үгтөө.

Эдэ бүгэдэһөө хамтын подрядай али тухай ашагтайнь эли тодо хэрэгдэнэ бэшэ гү. Иихэдээ зүб замаар урагшаа дабшанабди гэжэ мэдэнэбди.

Түбхын түрүүн бидэ урдынхиһаа үсөөн хүнтэй бригадын хүсөөр бүхы юумээ саг сооной, һайн шанартайгаар бүтээхэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн гол зорилго урдаа табижа хүдэлнэбди.

Коллективтэмнай 15 хүн хүдэлдэг. Эдэнэй олонхинь ямаршье техникэдэ, хэрэгтэй болоо һаань, бэе бэеэ һэлгэжэ хүдэлжэ шадаха хүнүүд юм. Манайда энэ ажал бага түлөөһэтэй, нүгөөдэнь ехэ түлөөһэтэй гээд, урдынхидал хоорондоо буляалдажа, арсалдажа байха ушар үгы болонхой. Хүнүүд бэе бэедээ, өөртөө эрилтэ ехэтэйгээр, харюусалгатайгаар хандана.

Үйлэдбэридэ хабаатай, илангаяа ажалай эмхидхэлэй, тоо бүридхэл, түлөөһэнэй асуудалнуудые бригадын совет шиидхэдэг. Тэрээндэмнай 5 хүн ороно. Нёдондо энэ совет таба дахин зарлагдажа, тэндэ ажалай журам һайжаруулха, хүдэлмэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд хэлсэгдээ һэн.

Манайда хүнүүдэй ажалай түлөөһэн гол хүдэлмэриин үедэ ургасын абтаар авансаар үгтэнэ. Тиихэдээ хэн механизатор ямар эрдэм һургуулитай, хэр мэргэжэлтэйб, хэды жэлдэ хүдэлһэн бэ, ямар классноститайб, ямар техникэтэйб гэжэ хараада абан, тусхай шкалагаар балл гаргажа, түлэдэгбди. Энэ жэлдэ тэрээн дээрэнь хүнэй халаанайнгаа даабариие хэды шэнээнээр дүүргэһые харалсажа, аванс түлэхэбди. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлнэ бшуу.

Үдэр, халаан бүридэ хэгдэһэн хүдэлмэриие наринаар хэмжэжэ, шанарыень харалсана, зүбөөр бүридхэхэ, хинажа шалгаха гээшэ ехэ удхаа шанартай. Энээнэй ашаар хүн бүхэнэй хамтын хэрэгтэ оруулһан хубитань зүбөөр тодорхойлогдоно. Тэрээнһээ ажалайнь түлөөһэн сэхэ дулдыдаха байна ха юм. Иигээд ерэхэдээ залхуу хойрог, бага юумэ хээд, ехэ түлөөһэ абахые һэдэгшэд коллективтэ байжа шадахагүй болоно.

Мүнөө ажахытаяа шэнэ хэлсээ баталаад, хабарай тарилгын хүдэлмэриие түлэг ябуулжа эхилбэбди. Апрелиин һүүлшын, майн түрүүшын үдэрнүүдтэ хүсэ ехэтэй тракторнуудаа табижа, эртын сэбэр паар хахалжа захалаад, мүнөө үрэһэ тарижа байнабди. Эндэ механизаторнууд ахэ дүүнэр Михаил, Сергей, Владимир Барановууд һайнаар хүдэлнэ. Бүхыдөө 300 гектарта паар хахалагдаа, мүн энэ жэлдэ тарилга хэгдэхэ нёдондоной сэбэр паар болон намар хахалагдаһан газарта хүрьһэнэй шиг нойтые хүшаха хүдэлмэри хэгдэнэ.

Энээнтэй хамта полевой станаа һайнаар бэлдэжэ, тэндээ бани шэнээр бариад, хүнүүдэй сүлөө сагтаа амарха таһалга соо сэбэр оро дэбдихэр бэлдээбди. Полевой станаа тойруулжа модо, сэсэрлиг һуулгаабди.

Манай бригадада 3688 гектар таряалангай севооборот дааалгагданхай. Бүхыдөө табан трактортай, 8 комбайнтай, газар элдүүрилгын, тарилгын болон бусад хэрэглэмжын техникэтэйбди.

Колхозой правлени газараа үтэгжүүлхэдэ хэрэгтэй минеральна үтэгжүүлгэ, трактор, машинадаа хэхэ тоһо түлишэ бэлдэжэ, зөөжэ үгөө.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ нёдондонойхиһоо бага бэшэ ургаса абахын түлөө тэмсэхэ зорилго манай бригада урдаа табика.

И. ГРИГОРЬЕВ,
Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир.

МАРТЫН 20 — ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА — ИЮНИИН 20
габшагай гурбан һара

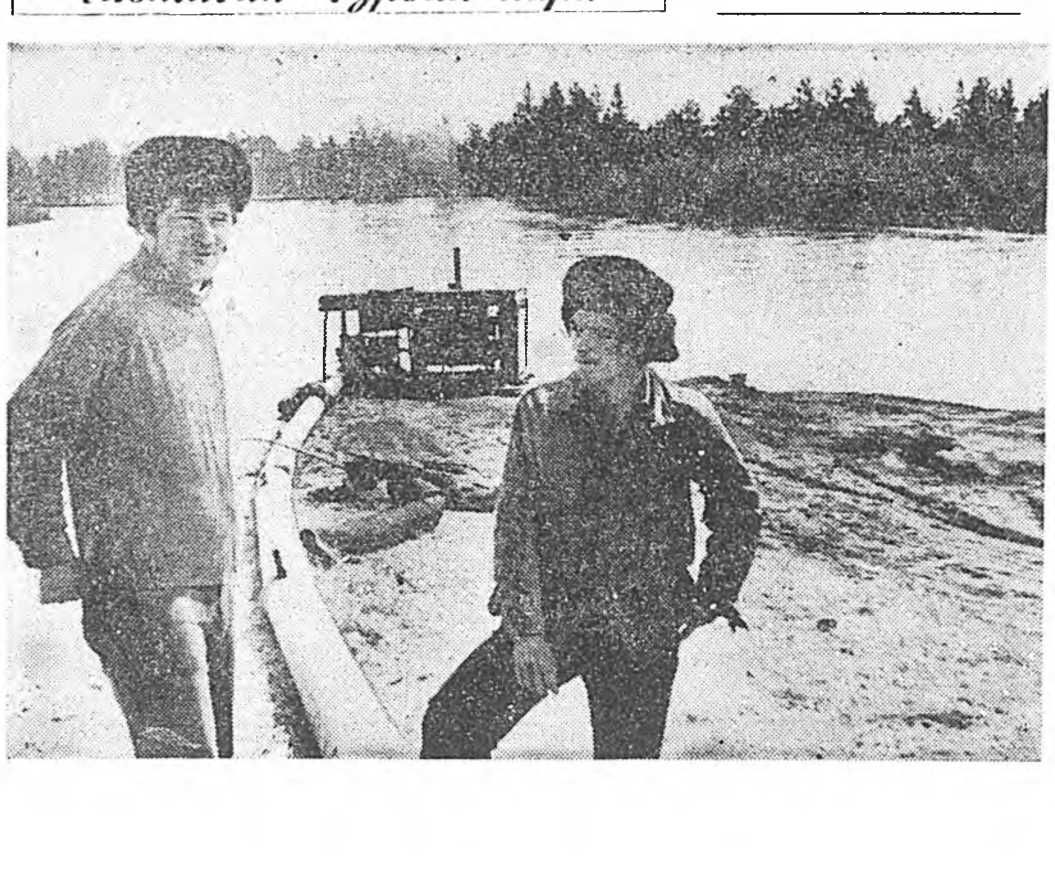

БУЛҮҮР СТАНЦИНУУД ХҮДЭЛНЭ

Загарайн Арбижал һууринһаа урагшаа километр шахуу газарта годирон ошоһон соргонуудһаа уһанай сорьёлон едхаржа байхань харагдаба. Үдэ голой эрьедэ «СНП-100-80» түхэлэй бүлүүр станциин хүнхинөөн дуулдана.

Эндэ совхозой үнинэй луговодуудай нэгэн Михаил Егорович Поздняков, тэрэнэй туһалагшад залуу мотористнар В. Сапожников, Владимир Зайков гэгшэд хүдэлнэ. Нёдондо М. Е. Поздняковой звено эндэхи 100 гектар сабшалангай гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 38—40 центнер ургаса хуряажа, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлһэн юм.

— Газараа уһалжа эхилһээр хоёр һара болообди. Мүнөө сабшалангаа хоёрдохиёо уһалжа захалаабди. Зундаа үшөө хоёр дахин ундалуулхаар түсэблэнэбди. Бүлүүр станци үдэр һүнигүй хүдэлнэ,— гээд, звеное даагша М. Е. Поздняков хөөрэнэ.

Эрхирэгэй совхозой 3-дахи отделенидэ долоон луговод хүдэлнэ. Бадма Галданов, Анчик Жамсаранов, Балдан Цырендоржиев гэгшэд сабшалангаа һайнаар уһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мотористнар Владимир Сапожников, Владимир Зайков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАГ ШЭБХЭ ГАРГАНА

Газарай үрэжэл һайжаруулха талаар соносхогдоһон габшагай гурбан һарын хүдэлмэри Хоринэй районой Хүрбын совхоздо үргэлжэлһөөр. Малай болон хониной хашаагай шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гаргагдана. Г. Кандаков, Д. Гомбоев, С. Аглямов гэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Байгша ондо ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, үндэр ургаса ургуулха хэрэгтэ совхозой ахалагша мелиоратор Н. М. Вахрушев онсо анхарал хандуулан, тус хүдэлмэриие эршэмтэйгээр, үргэн дэлисэтэйгээр хүтэлбэрилнэ.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ИСПАНИИН АЙЛШАД — МОСКВАДА

Испаниин король I Хуан Карлос болон королева София майн 11-дэ СССР Союзай Ехэ театр соо П. И. Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэжэ балет хараба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко һамгантаяа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад айлшадтаяа хамта түбэй ложедо һуугаа.

Король болон королева СССР-тэ ажаһуудаг испаниинхидтай уулзаһан. Советскэ Союзда Испаниин посольствын шэнэ байшан нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадалсаһан. Загорско гүрэнэй түүхын-уран зурагай музей-заповеднигтэ (Троице-Сергиева Лавра) орожо хараһан байна.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН ТҮЙМЭР САРАХА СЭРЭГЭЙ ШЭНЖЭТЭЙ АЛБАНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «ТҮЙМЭР САРАЛГАДА ШЭН ГАБЬЯА ГАРГАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түймэр саралгада эрэлхэг зориг харуулһанайнь, шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө **«Түймэр саралгада шэн габьяа гаргаһанай түлөө»** медаляар шагнаха:

Золотухин Виталий Петровичые — дотоодын албанай майор.

Кушнарев Федор Тимофеевичые — дотоодын албанай младша сержант.

Петров Евгений Кимовичые — дотоодын албанай сержант.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1984 оной майн 11.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭНҮҮДЫЕ ЭРХИМЭЭР ХАНГАХА

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, арадай hуудал байдал хэлбэришэгүйгөөр hайжаруулха зорилгонуудые бэелүүлгэдэ совет худалдаа наймаанай ехэ удха шанартай байные хараадаа абан, КПСС-эй Центральна Комитет болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ худалдаа наймаа сашадань хүгжөөхэ ба худалдаа наймаанай талаар хүн зоной хэрэглэмжэ хангалга hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталан абаа hэн. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада арадай хэрэглэмжэдэ бараа бүри ехээр үйлэдбэрилhэн, совет хүнүүдэй мүнгэн орлого доходууд ехэ болhон талаар хэмжээнүүдые бэелүүлhэнэй ашаар хүн зоной хэрэгтэй олон тоото эд бараа худалдаха республика доторнай 9,1 процентээр ургаа, тэрэнэй материально-техническэ үндэhэ хүгжэжэ.

1983 оной тоо, баримтануудай үндэhөөр республикымнай хүн бүхэн 1159 түхэригэй эд бараа худалдажа абаhан, энэнь 1980 онойхиhоо 2,7 процентээр ехэ болоно. Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 25 түхэригөөр дээшэлээ. Мүнөө үедэ республикымнай худалдаа наймаанай розничнэ эрьесын түсэб 1 миллиард түхэригhөө ехэ болонхой. Республикын 100 айл бүхэниие абаад үзэхэ болоо hаа, тэдэндэ 90 телевизор болон радиоприёмник, хубсаhа угаалгын 91 машина, 72 холодильник, 16 мотоцикл болон мотороллер хүрэнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада худалдаа наймаанай материально-техническэ үндэhэ hуури хүгжөөлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдаа. Гансал капитальна барилгада 17,3 миллион түхэриг мүнгэн hомологдожо, 14475 дүрбэлжэн метр талмайтай 143 магазин баригдаа. Тэрэнэй тоодо 5797 дүрбэлжэн метр талмайтай 65 магазин эд хэрэглэгшэдэй кооперацида, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын 70 байшан бодхоогдоо. Гэбэшье республикымнай нэгэ магазинай худалдаа наймаанай талмай хүршэ областьнуудай талмайhаа бага байна. Хэрбээ манда нэгэ магазинай талмайн 72 дүрбэлжэн метр болодог hаань, Шэтын областьдо—80, Эрхүүдэ—79, Красноярска хизаарта—99 дүрбэлжэн метртэ хүрэнэ. Республикымнай зарим районуудта худалдаа наймаанай эмхинүүд арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэгшэдтэй гүйсэд дүүрэн харилсаа тогтоодоггүй, тэдэнэй үйлэдбэридэ худалдаа наймаанай эрилтэдэ нягтаар холбоотой хэдэ оролдого гаргадаггүй, эд хэрэглэл үйлэдбэрилгэдэ талаар хэлсэгдэhэн уялгануудаа дүүргэдэггүй. Ябадалнуудай олон ушарта эбсэнэ. Бааза болон складууда бии байhан эд бараа худалдаагаар тэhалдал сэнүүдые таарама зүбөөр хубаарилан эльгээлгүй, тэрэнэй предприятинуудай ажаhуудалай хэрэглэмжэ эмхидхэлгэдэ дутуу дунданууд үзэгдэнэ.

Улаан-Үдын ажалшадай худалдаа наймаанай болон ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар дутагдалнууд олоор үзэгдэнэ. Городой магазинуудай худалдаа наймаанай талмайнуудаар хангалга 64,7 процент, тэрэ тоодо эдээ хоолой магазинуудта — 82,6, эд бараанай—53,4 процент болоно. Октябрьска районой шэнэ кварталнуудта эдэ дутагдалнууд илангаяа эли байдаг. Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалга Октябрьска райондо 30 процентээр бага, харин Мелькомбинат, Орешково, Лысая гора, Матросово, Аршан, Шишковко болон бусад hууринуудта ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинууд үгы шахуу. Гэхэтэй хамта hүүлэй гурбан жэлэй туршада түсэбөөр хараалагдаhан 13 байшангай оройдоол табаниинь ашаглалгада үгтэнхэй. Городой промышленна предприятинуудай нэгэндэшье заводой хүдэлмэришэдэй ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшан үгы байhаар. Ажал хэрэгэй иимэ эмхидхэл хадаа худалдаа наймаанай хүгжэлтэдэ ехэ hаад ушаруулна. Худалдаа наймаанай гурим сахиха талаар эрид шанга журам байгуулха, эзэн бусаар хандаха, гээлтэ хоролто гаргаха болон бусад ябадалнуудтай тэмсэл шангадхаха шухала. Кадрнуудые шэлэн олохо, бэлдэхэ ба хүмүүжүүлхэ талаар бүхы хэмжээнүүд абтанхай гэхын аргагүй.

Районуудай хүдөөгэй магазинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй байдал городойхиhоо дээрэ гэжэ тоологдоно. Худалдаа наймаанай талмайнууд, нормын ёhoор, 203 дүрбэлжэн метртэ хүрэхэ hаа, 221 дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Гэбэшье энэ тоонь республикын бүхы районуудта адли бэшэ. Ахын, Баргажанай, Хориин, Загарайн районуудай ажалшад худалдаа наймаанай талмайгаар гүйсэд хангагданхай. Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Хэжэнгын, Захааминай районуудта энэ хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэгдэнэ.

hүүлэй гурбан жэлэй туршада худалдаа наймаанай материально-техническэ үндэhэ hуури хүгжөөхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Энэ хугасаа соо Буркоопсоюзда капитальна барилгада 12929 мянган түхэриг hомологдоо гэхэ гү, али арбадахи табан жэлэйхиhээ 3525 мянган түхэригөөр дээшэлээ. Тиигэжэ 8606 дүрбэлжэн метр талмайтай 62 магазин баригдажа ашаглалгада үгтөө, 7353 дүрбэлжэн метр талмайтай 13 склад, 45 тонно продукци сүүдхын туршада гаргаха хилээмэнэй 2 завод болон бэлэдхэлэй, автотранспортын, туhаламжын ажахынуудай бусад барилганууд олоор хэгдээ.

Гэбэшье нэгэ талаараа туйлагдажа байhан амжалтануудай хажуугаар нүгөө талаhаань дутуу дунданууд харагдаад лэ байна. Олонхи районуудта худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангууд удаанаар баригдана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада республика доторнай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 45 магазин баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ түсэбтэй байhан hаа, гурбан жэлэй туршада тэдэнэй оройдоол 13-ниинь ашаглагдаа. Жэшээ болгон, Хэжэнгын район абаад үзэебди. Районой түбтэ мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ гүйсэд хангагдамаар худалдаа наймаанай байшан баригдаад, хүдэлжэ байбашье hаань, олонхи тосхон hууринуудтань магазинууд үгы, байгаашье hаа, тэдэнь мүноодэрэй эрилтэдэ хүрэхэгүй, хуушанай, муухан гэрнүүд юм. Иимэрхүү үзэгдэлнүүд Яруунын, Кабанскын, Захааминай районуудта ушарна.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперации худалдаа наймаанай талаар гансал хүдөөгэй ажалшадые хангадаг бэшэ, мүн городой магазинуудта хүдөө ажахын продукци худалдалга эмхидхэнэ. hүүлэй гурбан жэлэй туршада Улаан-Үдын горкоопторгын худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 69 процентээр ургаа. Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой (начальнигынь В. В. Саржан) хүтэлбэрилэгшэдэй үүсхэлээр жэл хахадай туршада заводойхид hайнаар түхеэрэгдэhэн хоёр магазин барижа, Буркоопсоюзда үгэhэн байна. Иигэжэ өөhэдынгөө хүдэлмэришэдые хүдөө ажахын продуктнуудаар хангаха хүдэлмэриин эхи үндэhэ табиhан ЛВРЗ-гэйхидэй hайн hайхан үүсхэлые городой бэшэшье промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд дэмжэхэ бэзэ гэжэ найдахаар.

Мүнөө үедэ оптово баазануудай складуудые барилгада анхарал ехээр хандуулагдана. 5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай нэгэдэмэл оптово складуудые бариха тухай хэмжээн абтанхай. Гэбэшье энэ шухала объектнүүдые саг болзор соонь барижа, ашаглалгада үгэхын түлөө худалдаа наймаанай болон барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэхы hайн үүргэ хэрэгтэй.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудал дээрэ мүн лэ тогтохоор. Үнгэрhэн жэлдэ ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб 100,5 процент дүүргэгдэжэ, түсэбhөө гадуур 130,7 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ. Энэнь 1982 онойхитой сасуулхада, 6 процентээр ехэ болоно. Республикымнай олонхи предприятинууд абаhан уялгануудаа бэелүүлжэ шадаа. Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствэ хараалhан түсэбөө 100,4 процент дүүргээ.

Гэбэшье эдэнэй урда үшөө ехэ зорилгонууд табигданхай. Тэдэнэй нэгэн хадаа 1984 оной түсэбтэ даабариие дүүргэхэ, эрилтэ хангалгын хэмжээе 27550 мянган түхэригтэ хүргэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлдэ ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 2664 мянган түхэригөөр дээшэлжэ, үнгэрhэн жэлэйхиhээ 11,9 процент ехэ болохо юм. Тиихэдэ хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын материально-техническэ үндэhэ hуури бэхижэхэ зэргэтэй. Энэ табан жэлэй туршада хараалагдаhан 214 объектнүүдэй дала гараниинь баригдажа ашаглалгада үгтөөд байна. Зүгөөр предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд зүгhөө эдэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ тухай анхарал багаар хандуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хоёр байратай гэрнүүд болон тушаан абалгын комплексно 43 пункт бариха тухай республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэри баталагдан абтаа hэн. Энэл ушарhаа барилгын объектнүүд удаан болзор соо баригдана. Урда табан жэл соо баригдахаар хараалагдаhан аад, мүнөөшье болотор ашаглалгада үгтөөгүй объектнүүдые тоолохо болоо hаа, олон юм ааб даа. Тэдэнэй тоодо Октябрьска районой 40-дэхи кварталай худалдаа наймаанай түбэй барилга оролсоно. 46-дахи кварталда баригдахаар хараалагдаhан хилээмэнэй, овощ худалдаха магазинууд, 44-дэхи кварталда бодхоогдохо түсэбтэй ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат—эдэ бүгэдэ мүнөөшье болотор ашаглалгада үгтэнэгүй. 43-дахи квартал абаад үзэебди. Эндэ аяар 1972 ондо худалдаа наймаанай түб бодхоохо гэhэн түсэб табигдаа hэн. Худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын барилгын түсэбэй дүүргэлтэ тэрэнэй зүбөөр, hайнаар табигдаhанhаа дулдыдана. Тиимэhээ республикын Гүрэнэй түсэбэй, барилгын болон худалдаа наймаанай эмхинүүдэй hаналаа нэгэдэнги, нэгэ хараа бодолтой байлгань ехэ нүлөөтэй. Иимэ оршон байдалда, hанамжа дурадхалнуудаа нэгэдүүлэн бодхооhон байшангууд манай городто үсөөн бэшэ. Нарин сэмбын комбинадай столово, БМДК, прибор бүтээлгын нэгэдэл болон бусад барилганудые хаража баясахаар.

Гэбэшье худалдаа наймаанай болон хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүтэлбэриие горитойгоор hайжаруулха, хүн зониие худалдаа наймаагаар хангаха хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэдэ, материальна ба ажалай нөөсэ арга боломжонуудые зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэхэ, наймаанай хүдэлмэридэ байhан дутагдалнуудые түргөөр усадхаха, кадрнуудые шэлэн абаха ба зүбөөр хубаарилан табиха ёho гуримые сахиха шухала. Дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байхаар, совет хүниие түргөөр, эрхим hайнаар хангаха хүсэл эрмэлзэлтэй байхаар энэ hалбариин хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

В. ПОДЛЕСНОВ,
КПСС-эй обкомой худалдаа наймаанай ба хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын таhагые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУ… ТАРИЛГА…

ЖЭШЭЭ ХАРУУ…

Хориин районой «Георгиевский» совхозой … таряалан дээгүүр хабарай тарилгын хүдэл… дундаа ябуулагдаhаар.

Хамтын подрядай гуримаар гурбадахи жэл… ябаhан ажахын парткомой гэшүүн Олег Ана… тинай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай… коллектив майн 11-дэ зургаадахи үдэрөө эртын… ургамалнуудай тарилга хэжэ байба.

Бригадын механизаторнууд харюусалгата… урдынхидаа орходоо, бүри hайнаар, саг бол… бэлдээ юм. Тэдэнэр нэн түрүүн бүхы оньhон… шанартайгаар заhабарилха хэрэгтэ онсо анхар… гые бэлэдхэл түгэс угтаhан механизаторнууд… үдэрhөө эхилжэ, ажалай үндэр бүтээсэ харуулан…

Совхозой түб hууринhaa 6 километрэй зайд… үргэн полидо хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажахын … нууд, К-700 түхэлэй 4 тракторай хойно хүр… даг сеялкэнүүдые шагтагалаад, туха сүлөөг… байгаа hэн.

Полиин захада хүрэhэн тракторнуудта … Кабина сооhоонь О. А. Катин энеэбхилhээр бу… Мэндэ амараа мэдэлсээд, бригадын ажал хэр… нирхобобди.

— Байгша ондо манай бригада 2100 гекта… эртын ороohото ургамалнуудай тарилга х… Тэрэнэй 1535 гектартань шэнниисэ, бэшэнд… таригдаха, — гээд тэрэ хөөрэнэ. — Мүнөөд… лаар 1930 шахуу гектартань тарилга хэгд… Үдэртөө 250—270 гектарта тарилга хэнэбди… туршада эртынгээ ороohото ургамалнуудай та… гэхэ ёhотойбди.

Хабарай тарилга дээрэ механизаторнууд… Александр Земеров, комсомолшууд Алексан… ко, Сергей Земеров, Владимир Николаев, Па… гэгшэд hайнаар хүдэлжэ, үдэр бүхэндэ хала… 130—140 процент дүүргэнэ.

Коммунист О. А. Катинай бригадын дэргэд… комсомолой бүлэг байгуулагданхай. Тэрэн… бригадын соведтэ орогшодтой хамта хабар… саг болзор соонь, шанартайгаар үнгэргэхэ хүр… тэйгээр хабаадалсана.

Энэ ажахын хүршэнэр болохо Анаагай сов… низаторнуудай дунда хабарай тарилгын хүд… коммунист хабаадалсана. Тэдэнэр үндэр бүтэ… раа бусадта жэшээ харуулан хүдэлжэ бай… ажахын 2-дохи отделениин механизаторнууд… Виталий Васильевич Серебрюховой бригады… торнууд партиин гэшүүд, Григорий Козлов, … ков К-700 түхэлэй тракторнуудаар газа… үдэр бүхэндэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Тии… хэhэн хүдэлмэри үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Ту… хүдөө ажахын машинанудай механик комму… сей Снетков мүн лэ даажа байhан хүдэлмэр… салгатайгаар хандадаг, залуушуулые hурган хү… хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг хүн юм.

Тэрэшэлэн энэ ажахын Анаагай отделениин… торнууд Буряадай АССР-эй габьяата механ… тинин, ажалай ветеран Семен Осипович Вильд… тэрэнэй хүбүүн партиин гэшүүн Борис Вильда… үндэр үрэ дүнгүүдые харуулан ажаллана.

Игэжэ хоорондоо мүрысэдэг хоёр ажахы… ряашад партиин ба комсомолой гэшүүд ажа… най манлайда ябажа, хабарай тарилгые а… ёho гуримаар, саг болзор соонь … той хубитаяа оруулжа байна би…

Г. Б…

БРИГАДНА ПОДРЯД: ДҮЙ ДҮРШЭЛ БА ЗОРИЛГО

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭ ДЭМЖЭХЭ

Хэнэйшье мэдэhээр, суута бригадир Николай Злобиной бригадын жэшээгээр, бригадна подрядай гуримаар барилгашад эгээл түрүүлэн хүдэлжэ эхилhэн гээшэ. Мүнөө энэ түрүү арга хаа хаанагүй арадай ажахын бүхы hалбаринуудта нэбтэрүүлэгдэжэ, ашаг үрэ ехэтэй байhанаа батадхан гэршэлээ.

Манай республикын хүдөөгэй барилга дээрэ бригадна подрядай хэр зэргэ хэрэглэгдэжэ, ямар ашаг үрэ үгэhэн тухай хөөрэжэ үгэхыень манай корреспондент «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй ахамад инженер Ю. М. МОЛЧАНОВЫЕ гуйhан байна.

Тэрэнэй хөөрөөе доро толилнобди.

Бригадна подряд хадаа ажал эмхидхэлгын эгээл ашаг үрэ ехэтэй гурим гэжэ үнинэй тоологдодог болонхой. Барилгын хүдэлмэриие энэ гуримаар эмхидхэхэдэ, ажалай болон материальна нөөсэнүүдые алмалга нэн түрүүн анхаралда абтадаг, барилгын үнэ сэнгые доошолуулга оролдолго гаргагдадаг гээшэ. Барилгын объект бүхэн дээрэхи гаргашын нарин бүридхэл ажахын тоосоото бригаданuудта хаана, хэр зэргэ хүдэлhэнөө тодоор элирүүлхэ арга олгоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлдэ 29 бригада подрядна гуримаар хүдэлhэн байна. Тэдэ бригаданууд нэгэдэлэй өөрынгөө хүсөөр бүтээhэн бүхы барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин 31 процентые дүүргэhэн байха юм. Эдэ бригаданuудай гэшүүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ, нэгэдэлэй дунда зэргынхидэ орходоо гурбанай нэгэ хуби шахуугаар ехэ. Ашаглалгада оруулагдаhан юhэн объект дээрэ подрядна гуримаар хүдэлhэн бригаданууд барилгын үнэ сэнгые 16,5 мянга шахуу түхэригөөр хямдаруулhан байна. Мүн болзорыньшье—гэр байра барилга дээрэ 42 үдэрөөр, ниитын барилгада — 32 үдэрөөр, промышленна объектнүүд дээрэ 15 хоногоор түргэдхэгдөө.

Гэхэтэй хамта нэгэдэлнай 1983 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө оройдоол 95 процент дүүргэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалнай нилээд урагшагүйдөө. Томо-томоор хабсаргагдадаг барилгын материалнууд хомордожо, байрын гэрнүүдые болон соёлой-ажаhуудалай барилгануудые жэжэ детальнуудаар бодхоохо бологдоо hэн. Энэ хүшэр байдалда подрядна гуримаар хүдэлдэг бригаданууднай ехэ амжалта туйлаhан байна. Тэдэнэйл ашаар бидэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбые оройдоо 5 процентээр дутаагаабди. Тиимэhээл бидэ тэдэ бригаданuудай ажалые наринаар шэнжэлжэ, эмхидхэлыень, ажалайнь эрхэ байдалые hайжаруулха зорилго табинабди.

Манай олонхи бригаданууд комплексно бэшэ, жэжэнүүд байhан гээшэ. Тэдэнэр нэгэ-хоёр багахан объектнүүдые гү, али ямар нэгэ шухаг ажал даажа абана. Тиин материально-техническэ хангалтын таhалдахада гү, али ондоошье юрын багахан ушар шалтагаанаар хүдэлмэриеэ зогсоохо, ажалай үнэтэ саг hамшааха ушар гарадаг.

Жэшээлэн хэлэбэл, Сэлэнгын нүүдэл-оньhожоруулагдамал колоннын бригаданууд дүрбэ-табан хүнүүдhээл бүридэнэ. Тэдэнэр хоёр квартиратай гэрнүүдэй барилга хэхээр мэргэжэнхэй. Теэд энэ барилгань нормативаар хараалагдаhан 2,5 hарын оронд хахад жэл хүрэтэр саг соо хэгдэнэ. Тиимэhээ бидэ томодхогдомол комплексно оньhожоруулагдамал бригаданuудые эмхидхэжэ, салин хүлhыень барилгын эсэсэй дүнгөөр тоосон хүдэлгэхэ гэжэ шиидээ hэмди. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг иимэ бригаданууд хахад миллион түхэриг хүрэтэр, дээшэшье сэнтэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ аргатай.

Иимэ бригадануудта барилгын кран, элдэб механизмууд болон оньhон техникэ үгтэдэг байна. Хэдэн объектнүүдые нэгэ доро абажа, хэдэн халаанда звено звенонуудаар хүдэлхэ гү, али бүхы бригадаараа нэгэ томо объект бодхоохо аргатай эдэ бригаданууд оньhон техникэ, механизмуудаа ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ ушартай. Тиигэжэ ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлхэ, барилгын шанар hайжарха, болзорыньшье хорохо ёhотой.

Эгээл иимэ гуримаар С. Г. Гркикянай ударидадаг бригада хүдэлнэ. Тэдэнэй ажалладаг Зэдын нүүдэл-оньhожоруулагдамал колонно бүхы дээрээ эмхи гуримтайгаар хүдэлдэг, барилгынгаа түсэб саг үргэлжэ дүүргэдэг болонхой.

С. Г. Гркикянай бригадада түрүүн 30 хүн байhан юм. Харин барилгын түгэсхэхы үе болотор жаран хүн болотороо ургаа hэн. Барилгын технологиин ёhoор, штукатур-шэрдэгшэд, сантехнигүүд, электригүүд гэхэ мэтэ мэргэжэлтэд хабаадуулагдаа бшуу. Тус бригада бүхы барилгаяа котлованhaa эхилээд, «түлхюур тушааха» болотор хэнэ. Иимэ дүршэл үшөөл үсөөн. Зэдынхид иигэжэ бүхы нэгэдэлэйнгээ барилгашадта жэшээ харуулhан байна. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулан, 600 hууритай соёлой байшан ашаглалгада үгөөд, удаань тон богони болзор соо (хахад жэл) 280 үхибүүдэй саад эрхим шанартайгаар барижа, гарантиина паспорттайгаар тушаагаа hэн. С. Г. Гркикянай бригадын барилгашан бүхэнэй ажалай бүтээсэ жэлдээ 14570 түхэригтэ хүрэнэ гэхэ гү, али нэгэдэлэй дунда зэргын хэмжээнhээ 3400 шахуу түхэригөөр дээшэ байна.

Тус коллективэй ажал hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Булта нэгэ нарядаар хүдэлдэг. Бригадын соведэй, бригадирай нэрэ хүндэ ехэ. Тэдэнэр барилгашадайнгаа үдэр бүриин ажалые тодорхойлдог, ажалдаа хабаадаhанай коэффициентээр хүдэлмэришэдэй салин хүлhэ тооложо гаргадаг юм. Үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэл объект барилгын ба ашаглалгада үгэлгын болзортой наринаар тааралдуулагдана. Бригадын энэ амжалта ажалайнь нарин эмхидхэлhээ, материально-техническэ хангалтын hайнhaa болон бусад эрхэ байдал, ушар нүхэсэлhөө дулдыдаа гэбэл, алдуугүй.

Нэгэдэхеэр, бүхы объектнүүдынь бэе бэедээ дүтэ оршоно, хоёрдохёор, районой хүтэлбэрилэгшэд, өөрынь нүүдэл-оньhожоруулагдамал колоннын захиргаан болон нэгэдэл ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

Мүн лэ иимэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа И. А. Штремель (101-дэхи ПМК), Т. Б. Хомонов (Улаан-Үдын ПМК) гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд шалгарна. Тэдэнэй ажалайнь бүтээсэшье дээгүүр, барилгын үнэ сэншье түсэбтэ даабари соогоо.

Гэбэшье зарим бригаданууд подрядна гуримаар хүдэлжэ эхилээшье hаа, тиимэ таарамжатай үрэ дүн туйлаагүй байhаар. Эндэ бүхы ажалаа зохёохы ёноор, бодомжотой hайнаар эмхидхэхэ шухала болоно бшуу. Иимэ бригаданууд, нэн түрүүн, ажахын тоосооной гурим заатагүй сахиха, экономическа бэеэ даанги байха ёhотой. Харин наринаар адаглан харабал, бүхы бригаданууд шухала эрхэ нүхэсэлые сахижа шаданагүй. Энээнэй шалтагаан олон. Олонхи ушарта бригаданууд түсэбөөр хараалагдаhан объектнүүдтэ табигдангүй, өөрынгөө мэргэжэл, арга боломжодо тааарахагүй газарта хүдэлгэгдэнэ. Тиин барилгашад хүдэлмэриеэ наринаар, hайнаар бодомжолон эмхидхэжэ шаданагүй бшуу. Тэрээнhээ уламжалан, ажалай болон материальна нөөсэнүүдэй алмалта хэхэ хүдэлмэри hулададаг, бусадшье технико-экономическа дүнгүүдынь тулюурдадаг байха юм.

Иимэрхүү ушар, нэрлэбэл, Тарбагатайда болоо hэн. Улаан-Үдын нүүдэл-оньhожоруулагдамал колонно тэндэ hургуули барижа байhан подрядна бригадаяа мяхаяhанай гурил гаргаха заводой барилгада эльгээбэ. Мүн иишэ Дээдэ Жэрэмдэ малай фермэ барижа байhан ажахын тоосоото бригада асарагдаба. Туйлагдаhан үлүү олгошье үгы, бригадна подрядай хэрэг хойшо татагдаа.

Бригадна гурим нэбтэрүүлхэ талаар иимэрхүү дутуу дунданууд бидэндэ бии. Тэдэнhээ бодол, hургаал абан, энэ жэлдэ бүхы барилга-хабсаралгын хүдэлмэриингөө 58 процентые подрядна гуримаар эрхилхэ гэhэн уялга абанхайбди.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Вера Яковлева гансал hайн шанартай продукци бүтээн гаргадаг, халаан бүриингөө даабаринуудые үлүүлэн дүүргэдэг юм. Долоон залуу басагадые мэргэжэлдээ hургаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүд нэхэгшэ В. Яковлева.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ОНОБШОТОЙГООР ХҮГЖӨӨХЭДЭ ОЛЗОТОЙ

hҮҮЛЭЙ жэлнүүдтэ адуунай мяханай үнэ сэнгэй эрид дээшэлээд байтар бүри hаяхан, байгша оной апрелиин эхинhээ эрхим үүлтэрэй азарга, гүүнүүдэй үнэ сэнгые горитойхоноор нэмэхэдэ, олохон ажахынууд мартагдажа байhан энэ hалбарила дахяад hэргээжэ, улам хүгжөөжэ захалба. Энэнь гайхалгүй. Түхэреэн жэлэй туршада hэтэ бэлшэжэ гарадаг адуу моридоо шадамараар үсхэбэрилжэ олошоруулагшад гүрэндэ тарган мяха ехээр тушаажа, хараалагдаhан даабаряа сүм дүүргэнэ.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй «Республикын ажахынуудта адуу үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» 1981 оной августын 13-да абтаhан тогтоолые бэелүүлхын түлөө горитойхон хүдэлмэри ябуулhан Кабанскын районой ажахынууд адуу мори үсхэбэрилжэ олошоруулха, мүн үүлтэрыень hайжаруулха талаар зарим тэды амжалта туйланхай. Тусхайлбал, районой партийна, совет органуудай хэмжээнүүдые абаhанай ашаар совхозуудта, мүн хүдөө ажахын предприятинуудта адуунай hүрэг олошоруулагдажа, унаган олоор абтажа түлжүүлэгдэдэг болоо. Мүн энэ хугасаа соо hүрэгэймнай бүридэл эрид hайжаруулагдаа.

Манай районой ажахынууд 1981 оной эхиндэ бүхыдөө 2759 адуу моридтой, тэрэ тоодо 670 гаран гүүнүүдтэй байбал, байгша оной январиин нэгэнэй байдалаар 2882 адуун, тэрэ тоодо 811 гүүн тоологдоо hэн. Хэрбээ районоймнай адуушадай бригаданууд юhэдэхи табан жэлэй туршада жэл бүри бүхыдөө дунда зэргээр 393 унага абажа тэжээбэл, арбадахи табан жэлэй туршада жэл бүхэндэ 409 унага түлжүүлээ юм. Тиихэдэ 1981 ондо — 509, 1982 ондо — 510, харин нёдондо 532 унаган абтажа түлжүүлэгдээ бэлэй. Тобшолбол, hүүлэй жэлнүүдтэ районоймнай ажахы, предприятинуудай адуушад унага олоор абажа, адуун hүрэгөө олошоруулhан байна.

Районой түрүү адуушан, Байгал-Худариин совхозой ахалагша моришон Алексей Александрович Курганов үнгэрhэн хэдэн жэлэй туршада 100 гүүн бүхэнhөө 90-hээ үсөөн бэшэ унага абажа тэнжээнэ. Энэ нүхэрнай нёдондо даажа абаhан 42 гүүнhээ 40 унага абаад, гарза хоролтогүй түлжүүлээ бэлэй. Тэрэшэлэн «Шергинский» совхозой суута адуушан Николай Леонтьевич Буянов хоёрдохи жэлээ эрхим дүн туйлана. Жэшээлбэл, түрүү адуушан үнгэрэгшэ жэл 46 гүүнhээ 45 унага абажа томо болгоод эхэйээнь hалгаагаа. Мүн Байгалай ОПХ-гай Николай Иванович Соболев харууhалжа байhан 61 гүүнhээ 58 унага түлжүүлhэн байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ Кабанскын шубуунай фабрикын ахалагша моришон Петр Дмитриевич Третьяков, Байгалай ОПХ-гай адуушан Георгий Ильич Галкин, Хандалын совхозой Владимир Петрович Суворов болон бусад моришод, адуушад горитойхон амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэ түрүүшүүлэй баян дүй дүршэл, онол арганууд бусад ажахынуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

Адуу моридоо олошоруулжа захалhан «Шергинский» совхоздо, мүн Байгалай ОПХ-да арбан хоёр жэлэй саада тээ үүлтэртэ адуунай фермэ эмхидхэгдэжэ байгуулагдаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо эндэ хүндэ ашаа шэрэхэ владимировска үүлтэрэй морид үсхэбэрилэгдэжэ олошоруулагдана. Томо мяхалиг бэетэй иимэ үүлтэрэй мори үсхэбэрилдэг эдэ ажахынууд hүүлэй жэлнүүдтэ залуу азарганууды, гүүнүүдые ондоо колхоз, совхозуудта худалдажа, горитойхон олзо оруулна. Жэшээлбэл, нёдондо энэ хоёр ажахы дурсагдагша үүлтэрэй 24 азарга, гүү худалдаа юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ район доторнай үүлтэртэ адуунай фермэнүүд улам олошоруулагдана. Үнгэрэгшэ жэл Байгал-Худариин совхоздо иимэ фермэ байгуулагдажа, мяхалиг владимировска үүлтэрэй морид үсхэбэрилэгдэжэ захалаа hэн. Тиин байгша ондо үнгэргэгдэhэн хабарай заншалта аукциондо хэдэн азарга абаашажа дээшэлүүлэгдэhэн сэнгээр худалдаа. Иигэжэ манай районой гурбан ажахы үүлтэртэ моридоо аукциондо асаржа наймаалба гээшэ.

Кабанскын районой ажахынууд үүлтэртэ моридые үсхэбэрилжэ худалдахаhаа гадна гүрэндэ адуунай мяха тушаана. Нёдондо бүхыдөө 1787 центнер тарган мяхан бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа hэн. Энэмнай тиимэ ехэшье бэшэ ааб даа.

Манай эндэхи ажахынууд томодхогдоhон hалбаритай, нилээд хүгжөөгдэнги хүдөө ажахын үйлэдбэритэй гэжэ хэлэхээр. Тиимэhээ илангаяа бэлшээри эндэмнай элбэг бэшэ юм. Совхозууд болон фабрикамнай hү, мяха ехээр бэлэдхэхэhээ гадна хартаабха, овощ, ороohо таряа горитойхоноор хуряажа абадаг байха. Районоймнай ажахынууд тэжээлэй ургамалнуудай, үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса суглуулжа абадагшье hаа, бэлшээрёэр бага hэн хадаа hүрэг малаа олошоруулха аргагүйдэнэ. Илангаяа адуу моридой тоо толгойе эрид олон болгоhоной үлүү гэжэ hананаб. Ушарынь хадаа манайда бэлшээримнай хүртэхэгүй байна ха юм.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада район доторнай адуун hүрэгтэмнай 141 гүүн нэмэбэшье, бүхы hүрэгэй 28 процентынь болоно. Бидэ адуун hүрэгэйнгөө 38—40 процентыень гүүнүүдые барижа, дүн хамта 1150 гүүтэй байхаар түсэблэнхэйбди. Хэрбээ 100 гүүн бүриhөө дунда зэргээр 80 унага абабалнай жэлдэ 920—1000 унаган түлжүүлэгдэхэ байнал. Иигээд байхадаа, манай районда адуу моридой hүрэг hаадгүй олошоруулагдахаар байна ха юм.

Гүүнүүдэй hубайралгатай эрид тэмсэжэ, эмэ адуун бүхэнөө сүм үрэжүүлхын тула саашадаашье ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Жэл бүхэндэ унага олоор абажа гэхэ гү, али гүүнүүдэйнгээ ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ ажахы бүхэнэй мэргэжэлтэдэй, адуушадай гол зорилго байха ёhотой.

Байгша ондо районоймнай ажахынуудта бүхыдөө 900-hаа үсөөн бэшэ гүүн үрэжүүлэгдэхэ түсэбтэй юм. Тодорхойлбол, энэ жэлдэ унамхай гүүнүүд булта гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 100 гаран гүүн үлүү үрэжүүлэгдэхэ байна. Мүнөө манай районда эды олон гүүнүүдшье, хүсэд хүрэхөөр азаргануудшье бии юм.

Нёдондо, 1981 онойхидо орходоо, 23 унаган олоор абтабашье, 100 гүүн бүриhөө оройдоол 69 унаган гэхэ гү, али аяар 7 унаган үсөөнөөр түлжүүлэгдээ. Байгша ондо энэ дутагдалаа дахяад дабтахагүйн тула ажахынуудаймнай адуушад апрель, май hарануудта унагалха гүүнүүдээ хабарай эхинhээ hүрэгhөө амяарлажа, тусхай хорёо соо байлгажа үбhэ, hолоомоор хооллуулжа захалаа hэн. Манай районда унагалха гүүнүүдээ эдеэлүүлжэ тордихо үбhэ тэжээл яhала бии байха. Тиимэhээ урдынхидал адли бэлшээридэ гараhан унагаднай гарза хоролтодо орохогүй байна ха юм. Иигэжэ манай адуушад энэ жэлдэ бүхыдөө 650 гэхэ гү, али 100 гүүн бүхэнhөө 80 унага абажа түлжүүлхэ зорилто хараална. Хэрбээ байгша ондо унага …

ОРШУУЛГА ТУХАЙ АЖАГЛАЛТАНУУД

түсэб дүүргэлгын тоосоогоор малай зарим хубинь гүрэндэ амидынь бага шэгнүүртэйгээр тушаагдаа». «Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон малшад өөһэдөө малнуудые үбэлэй үедэ шахан таргалуулха болон тэжээлэй рацион һайжаруулха талаар тусхай хэмжээнүүдые абаха».

«Саяан» газетын энэ жэлэй февралиин 9-дэ толилогдоһон «Эршэтэ ажал -жэлэй эхинһээ» гэһэн һарюушаг гаршаттай статья дотор иимэ нэгэ мэдүүлэлые уншанабди: «Эдэнэр даажа байһан ажал хэрэгүүдтээ үнэн сэхээр хандажа, шахан таргалуулгада сүүдхэдэ толгой бүриһөөнь 700-гаад грамм нэмэлтэ шэгнүүр абана». Мүн энэ газетын февралиин 18-най номерто гараһан «Амжалтануудболон дутагдалнууд» гэһэн бэшэг дотор иимэ нэгэ мэдүүлэл бии; «Һаяхан бидэ энэ ажахын хонишодой бүхэли 1983 оной туршада бэлдэһэн туршалгаяа хэр хаража байһые шалгабабди». Иигэжэ үгэнүүдэй һуурияа олоогүй байхада, мэдүүлэлнүүдэй удхые ойлгохонь бэрхэтэй болоно ха юм.

Буряадаар оршуулагдаһан газетэнүүдтэ үгэнүүдые буруугаар хэрэглэхэ баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Байра ашаглалгада оруулагдаа гэхын орондо «байра хүдэлжэ эхилээ» гэнэ. «Дутагдалнууд хуушан хэбээрээ ушарһаар». «Хүдөө ажахын ээлүүрнүүд үтэгжүүлэгдэнэ», «гарза оруулха» гэхэ мэтэ.

Ородоор бэшэгдэһэн мэдүүлэлнүүд соохи үгэнүүдые алдангүйгөөр оршуулха гэжэ оролдогшод иигэжэ бэшэнэ: «Хонишод болон сакманщигууд 1445 толгой хониһоо 800 гаран толгой хурьга абанхай» («Саяан» газетэ). Эндэ «толгой» гэһэн үгэ үлүү бэшэгдээ, тэрээнгүйгөөр мэдүүлэл бүри һонор байха бэлэй. Зуун хонин бүриһөө 103 хурьган абтаа гэхын орондо «100 хониһоо 103 хурьган абтаа» гээд бэшэгдэнэ. «Нэгэ үнеэнһээ 2000 килограмм һү һаагаа».

Мүн тоонуудай хойто тээхи үгэнүүдые олоной тоодо бэшэхэ ушар буряадаар оршуулагдаһан газетэ бүхэндэ тооной дайралдана. Жэшээнь, 30 үхэрнүүд, 1400 малнууд, 50 тракторнууд гэхэшэлэн бэшэгдэнэ бшуу. Энээниие алдуушье гэхын аргагүй. Зүгөөр тэдэ үгэнүүдые олоной тоодо бэшээгүй һаа, зохид гэжэ тоологдоно.

Зарим газетэнүүдтэ оршуулагдадаггүй ород үгэнүүдые буряадшалха гэжэ зобоно. Үгышье һаа, буряадаар бэшэгдэдэг болоһон үгэнүүдые оршуулангүй үлөөхэ баримтанууд дайралдана. Жэшээнь, севооборот гэһэн үгые тэрэ зандань бэшэхын орондо «тарилгын эрьелтэ» («Ажалай туг» газетэ) гээд оршуулна. Зүгөөр «щитэнүүд, решеткэнүүд» (хаалта, хаамжанууд) гэһэн үгэнүүдые оршуулангүйгөөр орхижорхино («Зэдын үнэн»). Тракторно-таряан ажалай бригада гээд бэшэдэг болоһон аад, «тракторно-полеводческо бригада» гээд зандань үлөөнэ («Коммунизмын туяа»). Мүн зарим үгэнүүд буруугаар оршуулагдана. «Реконструкция» гэһэн үгые «шэнэдхэн заһабарилха» гэхын орондо «шэнээр заһабарилха» гээд бэшэжэрхинэ. «Кампани» (үе хаһа) гэһэн үгэ халтад гэбэл оршуулагдангүй үлөөгдэнэ. Иимэнүүд ажаглалтануудта орохогүйн үгэнүүдые адляар оршуулхын тула Ц. Б. Цыдендамбаевай хүтэлбэри доро 1954 ондо хэблэгдэһэн «Ород-Буряад-Монгол словарь» баримталха шухала ааб даа.

Мүн эдэ газетэнүүдтэ грамматическа алдуунууд, элдэб түхэлэй үзэгүүдэй худхаралдаха, үгэнүүдые буруугаар таһалха баримтанууд ушарна. Энэмнай бэшэгүүдэй удхые балартуулхаһаа гадна, хэблэлэй шанарые доошолуулна ха юм. Тиимэһээ корректорнүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха шухала болоно.

Буряад үгынгөө баялигые дүүрэнээр хэрэглэжэ, ородһоо оршуулагдадаг газетэнүүдэйнгээ удха, шанарые эрид һайжаруулая.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ САХИН ХАМГААЛНА

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадууд, һайн һанаатай бүхы хүнүүд Варшавска Договорой эмхиин байгуулагдаһан жэлэй ойе жэл бүри майн 14-дэ баяр жабхалантайгаар тэмдэглэдэг юм.

Варшавска Договорой эмхи эб найрамдал хангахын, социалис туйлалтануудые хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэдэг юм гэжэ түүхэтэ баримтануудта хүндэтэйгөөр, харюусалгатайгаар хандадаг хүн бүхэн социалис оронуудай өөһэдыгөө хамгаалха зорилготой сэрэгэй-политическэ холбооной олон жэлэй ажал ябуулгые шэнжэлхэдээ, онсолон оаталдаг байна. Европын арадуудай 40-өөд жэлдэ амгалан тайбанаар ажаһуужа, ажаллажа байһан ушар энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

Хүн түрэлтэндэ хабаатай дайн болон эб найрамдал тухай асуудалда Варшавска Договорто нэгэдэн ородог социалис оронууд эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө эгээл залан сэхэ тэмсэлшэд болодог байна. «Бидэ манай үзэл бодолые, ниитын байгуулалтые хэндэшье баадхадаггүйбди, бидэнэртэ ондоо гүрэнүүдэй газар хэрэггүй. Советскэ Союз имагтал ори ганса зам—амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха зам, али алиндань аша туһатай уласхоорондын харилсаа тогтоохо зам үнэн зүрхэнһөө дурадхана»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко Москвагай «Серп и молот» гэжэ металлургическа заводой хүдэлмэришэдтэй уулзахадаа тэмдэглээ һэн.

Нэгэ нэгэндээ зүрюугээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй, амгалан тайбан байдал хангаха тухай договор баталха тушаа Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй Хойто-Атлантическа договорто ородог оронуудта хандаһан хандалга энээниие толотомо хурсаар элирхэйлэн харуулна. Гэхэ зуура, Варшавска Договор ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө социализмда эсэргүүгээр империализмын эгээл хархис хүсэнүүдэй эмхидхэһэн «хэрээһэтэ добтолгые» буруу һүргэхын түлөө тэмсэлдэ найдамтай хүяг дуулга болоно.

Мүнөө американ империализмын милитарис бүлэгөөрхидэй политикын эзэрхэг түримхэй ябуулганууд заха хизааргүй болонхой. Рейганэй захиргаанай тон аюултай ябуулганууд бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно. Тиигэжэ США уласхоорондын дай жүрөөдэлгын, һүйдхэлтэ ябуулгын түб болоо. Тэдэнэр дэлхэйн али бүхы районуудта оршодог бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха эрхэтэй байһан тухайдаа мэдүүлнэ. Тиигэжэ мүнөө дэлхэйн 32 орондо США-гай 1500 гаран сэрэгэй бааза, сэрэгэй элдэб объект байрлуулагдана.

СССР-эй ба США-гай, Варшавска Договорой ба НАТО-гай хоорондохи сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхын, ооһэдынгоо хүсэл эрмэлзэлые бусад арадуудта баадхахын тула тэдэ буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээнэ, Советскэ Союз болон Варшавска Договорой бусад оронуудта «зуришэхэ» гэһэн эзэрхэг түримхэй доктрина энэ бүлимтархы политикын үндэһэ һууриида табигдана. Тэрэнэй үндэһөөр США-гай бүхы түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые шэнэдхэн хубилгаха үргэн ехэ программа бэелүүлэгдэжэ байна. Энэнь 1985 онһоо 1989 он хүрэтэрхи үедэ американ арадта 2 триллионһоо дээшэ долларой гарза хохидол ушаруулха байна.

Иимэ оршон байдалда Варшавска Договорой оронууд өөһэдынгөө аюулгүй байдалые хангаха тухай замда гол анхаралаа хандуулна. Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһые хараада абажа, социалис хани нэгэдэлтэ оронууд өөһэдһөөнь сэрэгэй булюу хүсэтэй болохыень хаража һуухагүй юм гэжэ холбоото долоон социалис оронуудай партиина ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай 1983 оной июнь һарада Москвада болоһон уулзалга дээрэ мэдүүлэгдээ һэн. Энэ хадаа эб найрамдалай хуби заяае гол түлэб тодорхойлхо НАТО-гай ба Варшавска Договорой оронуудай хоорондохи харилсаанай тон шухала асуудал болоно.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдэй Европодо тараан тодхогдожо байхадань, Варшавска Договорой гэшүүн-оронууд аюулгүй байдалаа бэхижүүлхэ, Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые нарижуулан һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха баатай болоно.

Варшавска Договорой эмхиин байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн жэлнүүдтэ холбоото оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, правительствануудай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргаһанай, нэн түрүүн Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй, национальна ба нэгэдэмэл командованинуудай ооронын министрнүүдэй комитедэй ажал ябуулһанай ашаар ниитын байгуулалта болохо социализмые хамгаалгын интернациональна зорилго шиидхэгдэһэн байна. Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүд байгуулагдаа, сэрэгэй талаар харилсаа холбоо тогтоохо онол арганууд тодорхойлогдоо.

Холбоото сэрэгүүдэй ба флодуудай дайшалхы бэлэн байлгые дээшэлүүлгэдэ — Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые нарижуулан һайжаруулгада саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Мүнөө Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тон шэнэ буу зэбсэгүүдээр, техникээр хангагданхай. Холбоото арминуудай сэрэгүүд болон флодуудай хүсэнүүд социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аюулгүй байдалые сахин хамгаалхаар бэлэн байһанаа энэ жэлдэ НРБ-гэй, СРР-эй ВНР-эй, Советскэ Союзай баруун-урда областьнуудай газар дээрэ, Хара далайн оршондо үнгэргэгдэһэн «Союз-84» гэжэ сэрэгэй һуралсал элирхэйлэн харуулаа һэн.

США-гай ба НАТО-гай эзэрхэг түримхэй политикаһаа уламжалан тохёолдоһон түгшүүрилэй оршон байдалда социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ.

Эдэ хэмжээнүүд бусад оронуудай аюулгүй байдалда хоро хүргэнэгүй. Тад һөөргэ, эдэ хэмжээнүүд уласхоорондын байдалые тогтуүритай болгохо, эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна. Эб эгүй байхадань гэхэ гү, али бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хабаадуулжа шадахагүйдэнь, империалис эзэрхэг түримхэй ябуулганууд һүжэрдэг юм гэжэ түүхын пургаал элирхэйлэн гэршэлнэ.

Иимэ юумэнэй тохёолдохогүйн тула Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд, правительстванууд, Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулдаг байна. Манай оронуудай аюулгүй байдал, өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал шухала хэмжээндэ байлгагдажа, ямар нэгэн эзэрхэг түримхэйшүүлэй бидэнэртэ халдан ороо һаань, тэдээндэ шанга харюу сохилто үгэхөөр бэлэн байха ёһотойбди гэжэ СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устинов зэбсэгэй талаар совет-польшын аха нүхэсэлэй хүшөөе Рязаньда нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

Генерал-лейтенант
М. ТИТОВ,
Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй штабай начальнигай орлогшо.
(ТАСС).

2-дохи классай жолоошон, КПСС-эй гэшүүн Владимир Бадмаевич Шоёнов Захааминай райпотребсоюзда 14 жэл хүдэлжэ ябана. Тэрэ Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн нэрэ зэргэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет кооперациин отличник В. Б. Шоёнов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БАМ-ай Зүүн участогай станционно һуурин тосхонуудай соёлой байшангууд болон клубуудта манай ороной арадуудай элдэб хэлэнүүд дээрэ эб найрамдалай хани барисаанай дуунууд зэдэлбэ. Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай бүлгэмүүдэй фестиваль эндэ эхилээ.

20-ёод шахуу үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд—түмэр замай барилгашад ба ашаглагшад совет композиторнуудай зохёолнуудтай хамта зуун жэлэй барилга дээрэ залуушуулай туйлалтануудые магтан алдаршуулһан тусхай мэргэжэлгүй авторнуудай дуунуудые программадаа оруулаа юм.

— БАМ-ай һуурин тосхонуудта уран һайханай бүтээмээрхидтэ бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай юм,— гэжэ фестивалиин жюрин гэшүүн, «Укрстрой» гэжэ хабсаралгын тусхай поездын профсоюзэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. Васильев хэлэнэ.— Эндэ хүгжэмэй, хореографическа һургуулинууд, уран зурагай студинууд, соёлой университедүүд нээгдэнхэй, 100-гаад кружок хүдэлдэг. Мэргэжэлтэ композиторнууд, артистнууд, габшагай барилгын шефүүд—ороной элдэб городуудһаа уран зураашад соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлдэг.

(ТАСС).

ЛЕНИНЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНҮҮДЫЕ ДАҺАН ДЭЭРЭ БЭШЭЛГЭ

список өөрөө табяад, тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүдые тон түрүүндэ буулган бэшэхые дурадхаһан юм. Тэрээн соо М. И. Калинин, Ф. Э. Дзержинский, А. В. Луначарский, А. М. Коллонтай гэгшэдэй нэрэнүүд бэшэгдэһэн байгаа.

Нүхэдтөө жэшээ харуулха зуураа, партиин хүтэлбэрилэгшэдһөө тон түрүүлэн Владимир Ильич өөрөө бэшэдэг аппарадай дэргэдэ зогсоһон юм. Тиихэдэ «Бүхэроссин Түбэй 1919 оной мартын эсэстэ тэрэ ушар болоо һэн. Гүйсэдхэхэ Комитедэй Түрүүлэгшэ Яков Михайлович Свердловэй дурасхаалда», «III Коммунис Интернационал», «Улаан Армида хандалга» гэһэн гаршагтай үгэнүүд — хамта дээрээ найман ондоо гаршагтай үгэнүүд—бэшэгдэһэн байгаа.

Вождиин хэлэһэн үгэнүүд тэрэ сагтаа онсо удха шанартай байһан шухала асуудалнуудта зорюулагдадаг бэлэй. Тиимэһээ пластинканууд дээрэ бэшэгдэһэн: «Хайшан гээ һаа ажалшадые помещигүүдэй болон капиталистнуудай мүлжэлгэһөө хэтэдэнь сүлөөлхэб», «Совет засаг гээшэ юун бэ?», «Дунда шадалтай таряашад тухай», «Ажалай журам тухай», «Транспортда хэрэгтэй хүдэлмэри тухай» гэһэн гаршагуудынь энээн тухай гэршэлэн харуулна.

Граммофоной пластинканууд дээрэ В. И. Ленинэй бэшүүлһэн үгэнүүд хадаа олониитын дунда ябуулагдадаг партийна ойлгууламжын хүдэлмэриин бодото жэшээ мүн байгаа. Арадтаа, юрын зондо вождь хандахадаа, үе сагайнгаа тон шухала асуудалнууд тухай угаа ойлгосотой тодоор хэлэһэн байдаг. Тиимэл хадаа Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдэй бэшэгдэһэн пластинканууд арад зоноо айхабтар ехээр һонирхуулна.

Владимир Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдые бэшэһэн пластинканууд тушаа захилнууд таһалгаряагүй олоор Центропечатьда абтадаг байгаа. Хүдөө тосхонуудһаа, Улаан Армиин частьнуудһаа захилнууд иланганяа олоор абтаһан байна. Дуугардаг дискэнүүдые оложо ерэхыень элшэнүүдээ Москва руу эльгээдэг байгаа. Пластинканууд тэрэ үедээ үзэгдөөгүй олоор гаргагдабашье, тэрэ дары орон соогуур тараагдашадаг бэлэй. Хүдэлмэришэд, таряашад, улаан армеецүүд Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдые шагнахэ ехэл хүсэлэнтэй байгаа бшуу.

Вождиин үшөө бэе мэндэ ябахадаа хэлэһэн үгэнүүдэй бэшэгдэһэн пластинканууд манай Эхэ ороной хилэ дабажа, дэлхэйн олохон оронуудта дэлгэрдэг болоһон байна.

Хүнэй хэлэһэн үгэнүүдые пластинка дээрэ бэшэхэ талаар гүрэнэй түбэй архивай эмхидхэгдэхэдэ, В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдые шудалха, үгы болоһон ленинскэ фонограммануудые бэдэрэн олохо зорилго тэрэнэй коллективэй урда табигдаһан юм. Владимир Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдые бэшэһэн арбан зургаан пластинканууд бии байгаа гэжэ тодорхойлогдоо бэлэй. Тэдэээн сооһоо арбаниинь манда хүртэһэн байна.

Олон жэлдэ бэдэрэлтэ хэһэнэй эсэстэ үшөө дүрбэн бэшэмэл пластинка олдоһон юм. 1921 ондо хамаатай үшөөл хоёр пластинка «Эдеэ хоолой налог гэхэ гү, али продналог тухай» В. И. Ленинэй хоёрдохёо хэлэһэн үгэ, мүн «Совет засаг тухай» үгэтэй пластинкануудынь мүнөө хүрэтэр олдоогүй юм.

Хүнэй хэлэһэн үгэнүүдые бэшэдэг аппаратурын үшөөл нарижуулагдаагүй байһан дээрэһээ фонограмманууд шанар муутайгаар бэшэгдэдэг һэн. Үгэнүүд, бүхэли мэдүүлэлнүүд шууяанда бүдэхирдэг, абяаниинь адли бэшэ болодог һэн. 1934 ондо Грампластинкын түбэй лабораториин бүлэг залуу эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд үгэ бэшэһэн пластинкануудые һэльбэжэ ороһон юм. Энэ һэльбэн шэнэлэлгын түрүүшын шата 1938 ондо дүүргэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй эсэстэ Владимир Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдтэй хоёр пластинка заһагдаһан байба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлээр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй музейн даалгабаряар грамзаписиин Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институт һэльбэн шэнэлэлгын хүдэлмэринүүдэй хоёрдохи шатые эхилһэн байна. Мэргэжэлтэд хадаа абяанай бэшэгдэһэн зуун метрэй зурлаа соохи миллиметр бүхэниие нарибшалан харадаг. обогор тобогорынь, шулгархайень, хонхор ёнхорынь зайсуулдаг байгаа. Тиигэжэ вождиин хэлэһэн үгэнүүд хонгёогоор, тодоор дуулдадаг болоо һэн.

Олон тоото туршалганууд сооһоо Владимир Ильичэй үлэмжэ тодо абяануудтайень шэлэн абадаг байгаа. Тэрэ бэшэмэл пластинкануудые эгээл хүндэтэй шэнжэлэгшэдтэ — вождиин соратнигуудта, партиин эгээл үнинэй гэшүүдтэ шагнуулдаг һэн. Тиигэжэ эгээл һайнаар бэшэгдэһэниинь шэлэн абтадаг бэлэй.

Киевэйхид энэ талаар бүришье һайн шанар туйлаа.

Мүнөө пластинкада бэшэмэл ленинианын тираж олон арбаад миллион грампластинканууд болодог. 1919 — 1921 онуудта долоо, найма, мүн арбан удаада хэлэһэн үгэнүүдыень багтааһан удаан наададаг гурбан пластинкаһаань гадуур Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдые ами аминдань бэшэһэн дискэнүүд манай орон дотор гаранхай.

...Вождиин өөрынь абяатай үгэнүүд тэрэ сагай хүнүүдэй, үбгэ эсэгэнэрэй, эсэгэнэрэймнай өөһэдынгөө шэхээр шагнаһандань адляар соностоно. Тиигэжэ Владимир Ильичэй хэлэһэн үгэнүүдые бэшэһэн дискэнүүд мүнхэрэнхэй. Тиин мүнөө имагтал пластинкануудһаа Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээгүүр соностохоһоо гадна, мүн баһа теле-болон радио-дамжуулганууд соо, кинофильмнүүдтэ Ленинэй өөрынь хоолой зэдэлдэг юм.

А. СИВЦОВ,
ТАСС-ай корр.
Москва.

тэ, мүн тэрэшэлэн совет автомат лининүүдтэ холбожо, хүдэлгэхэдэ болгохо юм. Энэнь СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта тэрэнние хэрэглэхэ арга боломжонуудые үргэдхэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН ДАЛАЙН ФЛОТ

ПРАГА. Байгуулагдаһаар 25 жэлэйнгээ ойе Чехословакиин далайн флот тэмдэглэжэ байнхай. Хуурай газартай тус республика ехэ ашаанай 14 суднатай юм. Тэдэнь Советскэ Союзай, ГДР-эй ба Польшын портнуудта тоодо абтанхай. Суднануудай ниитэ тоннажай ёһоор Чехословаки дэлхэйн хуурай газартай оронуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлдэг, гансал Швейцарида булигдадаг юм.

ИНДУСТРИИН АСАРИ ТОМО БАРИЛГА

ГАБАНА. Ольгин провинциин зүүн-хойто хубида Пунта-Горда гэжэ газарта Кубын никелиин промышленностиин мантан томо комбинат баригдажа байнхай. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн байгша оной октябрь һарада ашаглалтада оруулагдахаар хараалагданхай.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социалис нэгэдэлэй комплексно программын үндэһөөр предприяти баригдана. Комбинадай, руднигай ба хамһабариин барилгануудай гол түхеэрэлгэнүүдые СССР эльгээдэг байна. Энэ шэнэ комплексын ашаглалтада оруулагдахада Кубада никелиин-кобальтова концентрат үйлэдбэрилгэ 30 мянган тонноор дээшэлхэ юм.

Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Республикын Гүрэнэй Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Карлос Рафаэль Родригес тус комбинадай барилгашадай амжалтануудые үндэрөөр сэгнэһэн байна. «Трабахадорес» газетэдэ интервью үгэхэдөө, ороной экономикын амжалтатайгаар хүгжэлгэдэ промышленна барилгын шухала удха шанарые онсолон зааһан, комбинадай барилгада совет мэргэжэлтэдэй оруулдаг ехэ хубитые онсолон тэмдэглэһэн байна.

(ТАСС).

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ЮНЕСКО-гэй ҮРЭ ТҮГЭС АЖАЛ ЯБУУЛГА

ПАРИЖАЙ. ЮНЕСКО-гэй 1983 оной ажал ябуулгын дүнгүүдые, гэгээрэлэй, эрдэмэй, соелой талаар уласхоорондын харилсаае бэхижүүлхын тула эмхиин бэелүүлхэ түсэбүүдые тус эмхиин гүйсэдхэхэ соведэй ээлжээтэ 119-дэхи сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэнэ.

ЮНЕСКО-гэй генеральна директор А. М. М'Боу сесси дээрэ элидхэл хэхэдээ, гүйсэдхэхэ соведэй урдахи сессиһээ хойшо үнгэрһэн саг соо эмхиин бэелүүлһэн хэмжээ ябуулганууд тухай хөөрэбэ. Хүгжэжэ байгаа оронуудай эрдэм, соёлые хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн ЮНЕСКО-гэй политика ашаа харюулаа, уласхоорондын харилсаае бэхижүүлхэ гол ёһонууд бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тусхайлбал, Карл Марксын наһа бараһаар 100 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, ЮНЕСКО-гэй бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулганууд шухала удха шанартай байна. Эдэ бүгэдэ научна коммунизмын үндэһэ һууриие табигшын теоретическэ ажал ябуулгатай нягта холбоотой юм.

Уласхоорондын хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудаар ЮНЕСКО эдэбхитэй хараа шэглэл баримталан бэелүүлнэ гэжэ генеральна директор тэмдэглээ. Израилиин булимтаран эзэмдэһэн газар дээрэ ажаһуудаг араб арадай эрхэнүүдые ЮНЕСКО сахин хамгаална, үндэһэ яһанай илгаа гаргалга болон апартеидтэ эсэргүүсэн тэмсэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

ДЕЛИ. «Салют-7» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ Индиин түрүүшын космонавт-шэнжэлэгшэ Р. Шармын хэһэн туршалгануудай үрэ дүнгүүдые Советскэ Союзһаа абахые Индиин замбуулинай шэнжэлгэнүүдэй эмхиин (ИСРО) эрдэмтэд хүлеэн ядажа байнхай гэжэ ИСРО-гой директор, профессор У. Р. Рао Бангалорто, ПТИ агентствэдэ интервью үгэхэдөө, мэдүүлээ. Индиин экономикын олон һалбаринуудта научна ба ажахын айхабтар ехэ удха шанартай эдэ баримтануудые шэнжэлхын тула манай эмхиин лабораторинуудта бүхы юумэн бэлэн. Манай ороной геологиин, ойн ажахын, уһанай нөөсэнүүдэй ба хүдөө ажахын талаар совет-индиин ниидэлгын үедэ хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй баримтанууд шухала удха шанартай байха юм гэжэ ИСРО-гой директор тэмдэглээ.

Замбуулинай дайдые амгалан зорилготойгоор шэнжэлхэ талаар совет-индиин харилсаае профессор У. Р. Рао үндэрөөр сэгнэбэ.

КОСМОНАВТНУУДАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ДЕЛИ. Орон соогуур аяншалжа ябаһанаа Делидэ бусажа ерэһэн совет болон энэдхэг космонавтнуудай хүндэлэлдэ Индиин премьер-министр Индира Ганди уулзалга хэбэ. Совет-индиин хамтын ниидэлгэдэ хабаадаһан Ю. В. Малышевые, Г. М. Стрекаловые, Ракеш Шармые, мүн космонавтнуудые һурган бэлдэлтын хүтэлбэрилэгшэ В. А. Шаталовые, халажа абаха ёһотой байһан экипажай гэшүүд А. Н. Березовойе, Г. М. Гречкые, Равиш Мальхотрые тэрэ халуун дулаагаар амаршалһан байна.

Амгалан тайбан зорилготойгоор замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ хоёр ороной харилсаанай амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһые Индиин правительствые толгойлогшо үндэрөөр сэгнэбэ. Совет болон энэдхэг космонавтнуудай хамтараа замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэ хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөлгын түүхэдэ толотомо шата, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада эрдэм, техникэ хүгжөөхэ хэрэгтэ бүтэмжэтэй һайн харилсаанай гэршэ жэшээ болобо гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Энэ элитэ ехэ туршалгые амжалтатайгаар бэелүүлһэн совет болон Индиин бүхы мэргэжэлтэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа И. Ганди мэдүүлбэ.

СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИИН ГЭРШЭ

БЕРЛИН. Майн 6-да Германиин Демократическа Республикын засагай нютагай зургаануудта үнгэргэгдэһэн һунгалта ГДР-эй байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй үндэр дээдын шата болоһон байна. Һунгалтын үедэ республикын эрхэтэд социалис гүрэндөө, тэрэнэй туйлалтануудта, арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха, эб найрамдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин X съездын шиидхэбэринүүдтэ үнэн сэхэ байһанаа баталба гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер, һунгалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэһэн республикын Гүрэнэй Соведэй Берлиндэ болоһон заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Ниитэ гүрэнэй ба нютагай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ороной эрхэтэдые улам бүри эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулха гээшэ шэнээр һунгагдаһан арадай түлөөлэгшэдэй бэелүүлхэ гол зорилго болоно гэжэ тэрэ зааба. СЕПГ-гэй экономическа ба социальна политикын гол зорилгонуудые саашадаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула городууд болон общинануудай Соведүүдэй хоорондохи, ГДР-эй Национальна фронтын зарим гэшүүдэй ба комитедүүдэй хоорондохи үрэ түгэс харилсаанай дүй дүршэлые хэрэглэхэ шухала.

Г. ХОЛЛ БУРУУШААНА

НЬЮ-ЙОРК. Түбэй Америкэдэ Холбоото Штадуудай бүдүүлиг муухай зэбсэгтэ хамааралсалгые үндэһэ баримтатай болгохо гэһэн Вашингтоной мүнөөнэй захиргаанай удамаршын һэдэлгэнүүдые США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Г. Холл эрид буруушааба. США-гай уласхоорондын һүйдхэлтэ хархис ябуулгые сагааруулха гэжэ Рейган национальна телевиденеэр һаяхан үгэ хэлэхэдээ ехэтэ оролдоһон байгаа гээд Г. Холлой эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Холбоото Штадуудай империализмын, дээрэлхы балмад шовинизмын һургаалнуудые номноходоо, Сагаан байшангай мүнөөнэй эзэн бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдэй ба арадуудай эрхэнүүдые баһамжалан доромжолно.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭНЭ

Улаан-Үдын городской телефонно-телеграфна станциин коллектив ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар горитой амжалта туйлаба. Энэмнай хадаа ажалдаа шэнэ онол аргануудые хэрэглэһэнэй үрэ болоно.

Хүдэлмэрөө научна аргаар эмхидхэлгын 14 дурадхал байгша оной эхинһээ үйлэдбэридэ бэелүүлэгдэнэ. Ингэжэ жэлэй туршада 12 мянган түхэриг экономическа ашаг олзо туйлагдахаар хараалагдана. Шэнэ онһон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Мүнөө 69 хэлхээ холбоошод салин хүлһэндөө нэмэлтэ мүнгэ абана.

Байгша оной март һарада үйлэдбэриин 5 бригада хүдэлмэриин шэнэ гуримда оронхой. Тэдэ тоодо Г. В. Лосевагай хүтэлбэрилдэг линейно-аппаратна цех, С. А. Усовай хүтэлбэрилдэг телеграфай ба АТ-ПС-ПС станциин коллективүүд, З. Ф. Румянцевай хүтэлбэрилдэг аппаратна цех ороосоно.

Аппаратна цехэй комсомол-залуушуулай 5-дахи бригада бусадһаа шалгараа. Комсомолшууд Н. Хорошунова, Л. Патрушева, Н. Симонова, И. Гуменюк гэгшэд халаан бүринингөө даабаринуудые 115—120 процент дүүргэжэ амжана.

Б. СОТНИЧ.

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй Бабушкиндахи филиалда залуу оёдолшод олон юм. Үнинэй дүй дүршэлтэй, шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ О. Л. Яковлева директорээр хүдэлдэг. Тэрэ залуу хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи, үүсхэлыень элсүүлэн, ажалай амжалтануудта зоригкуулдаг шадабаритай.

Тиимэһээл эндэ ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг, үйлэдбэриин даабаринуудые урагшатай дүүргэдэг оёдолшодые олоор дурдажа болоно. Түрүүшүүл соо һоо Т. Н. Кутиловае, В. А. Абакумовае, Г. Л. Зыковае болон бусадые нэрлэмээр юм. Эдэмнэй халаан бүринингөө даабаринуудые 130—140 процент дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолой цех соо.

М. СУТУРИНАЙ фото.

НИИТЫН ЭРДЭМЭЙ ИНСТИТУДТА

ЭРДЭМТЭД ХҮДӨӨДЭ

Уран зохёол, аман үгын зохёол болон искусствын шэнжэлдэг таһагай булэг хүдэлмэрилэгшэд коммунист В. Ш. Гунгаровай хүтэлбэри доро Загарайн районда ошожо, эрдэм, наукын үдэрнүүдые үнгэргэбэ. Тэдэнэр Хандагатайн леспромхоздо, Элхиин автоэлэбэрилгын заводой хүдэлмэришэдтэ, «Дружба», Эрхирэгэй совхозуудта, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, мүн олон һургуулинуудта хүрэжэ, һонирхолтой лекцинүүдые уншаа.

«Буряад оронда эрдэм наукын хүгжэлтэ», «Ленин ба Октябрь арадай аман үгын зохёолдо», «Мүнөө үеын буряад уран зохёол» гэһэн темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаа. Тиихэдэ Г. О. Туденов Ю. О. Извеков хоёр уласхоорондын байдалаар хөөрэлдөө хээ. В. Ш. Гунгаров Б. Д. Баяртуев гэгшэд буряадаар лекци уншаа, зоной һонирхол үүсхэбэ.

Ташалан, Нарин гэһэн хоёр һууринуудта энэ булэг хүрөө.

Партиин райкомой секретарь нүхэр Э. З. Долхонова, «Знание» бүлгэмэй районой организациин харюуслагша секретарь В. Д. Тевдорошвили гэгшэд айлшадые хүндэтэйгөөр угтан абаһан байна.

ХҮГЖЭЛТЫН АСУУДАЛААР

Түүхэ, этнографи болон археологиин таһагай булэг хүдэлмэрилэгшэд С. А. Максанов, Ц. Ц. Митыпов, А. С. Шубин, П. И. Евраcимов, Ю. Б. Санданов, О. В. Сысоева гэгшэд Баунтын районһоо һаяхан бусажа ерэбэ. Тэдэнэр эвенк яһатанай байдал һуудалые социально-экономическа талаһаань шэнжэлһэн байна.

Районой ажахынуудай сашанхи хүгжэлтын асуудалаар горитой материал суглуулагдаа. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ районой хүгжэлтын түсэбэй зохёон табигдахада, эдэ материалнууд хэрэглэгдэхэ юм.

ҺОНИРХОЛТОЙ БОЛГОХООР

«Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта буряад хэлэ заалгые һайжаруулха тухай» КПСС-эй Буряадай обкомой тогтоолые бэелүүлхэ, институдэй хэлэ, бэшэгэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд «Буряадаар хэлэжэ һурая» гэһэн телевизионно хэшээлнүүдые бэлдэжэ, дамжуулжа байдаг.

Эдэ хэшээлнүүдые өшө түһэтэй, олон зондо ойлгоосотой болгохын тула эдэбхитэ боломжонууд хэрэглэгдэнэ. Һүүлшын дамжуулгада «Зээнай үсэд зулгаһан» гэжэ мультипликационно фильм харуулагдажа, теле-харагшадай һонирхол татаһан байна. Мультфильмын текстые Л. Шулунова, Л. Бадмаева гэгшэд ородоо оршуулаа.

Найруулан табигшад режиссёр Н. С. Цыбжитова, ассистентнүүд Ц.-Х. Х. Мункуева, Г. Н. Булдаева гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаа юм.

Кукольна театрай артистнууд С. Бабуева, С. Бунеева, Ц. Бунеев, З. Бадмаев, З. Жербаева гэгшэд мультфильмын геройнуудай хэлэһэн үгэнүүдые шадамар бэрхээр гүйсэдхөө.

А. СОДНОМОВ.

ЖАНАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ҮЙЛСЭДЭ

Хори һууринай Жанаевай нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаһуудаг хүнүүд жэл бүри митинг-суглаа үнгэргэжэ заншалтай. Эндэхи 1-дэхи һургуулида Советскэ Союзай Герой Д. Ж. Жанаев 1920 онһоо 1923 он болотор һурадаг юм. Геройн дурасхаалда зориулжа эмхидхэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай олоной һонирхол үүсхэдэг.

«Жэшээтэ гуримай гэр» гэһэн мурысөөндэ дүнгүүд согсологдодог. Газаа, дососоошье ариг сэбэр байлгадаг гэрэй эзэдтэ дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдадаг байна. Энэ удаа жолоошон Белоусовой, сантехник Гармажаповай гэр бүлэнүүд шанда хүртөө.

Гэхэтэй хамта энэ үйлсөөр түбхинэһэн предприятинуудай хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдажа, эрхим коллектив болон бригаданууд урмашуулагдадаг байна. «Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл-онһоорорууулагдадаг 333-дахи колоннын барилгашадай бригада Жанаевай нэрэмжэтэ үйлсын һайндэртэ илангаяа һайн бэлэдхэлтэй байгаа гэжэ элирүүлэгдэбэ. «Бурводстрой» ПМК-гай хүдэлмэришэд зэргэлэн дүнгүүдээр энэ удаа мүн лэ урмашаа.

Һонирхолтой байгаа даа, Жанаевай нэрэмжэтэ үйлсын һайндэртэ!

Г. ОЧИРОВ.

УЛААН ТУГ—ИЛАГШАДА

Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй Загарайн районно комитедэй бүридэлдэ 20050 хүн тоологдоно гэхэ гү, али бүхы зоноймь 37 процент бүлгэмэй гэшүүд мүн. Дунда зэргээр абаад харабал, 1000 хүнэй 49-ниинь һайн дураараа шуһаяа тушаадаг, 4-ниинь ниитын санитарна инспектор юм. Һүүлэй табан жэлэй туршада бүлгэмэй районно комитет бүхы ажал ябуулгаяа урагшатай эрхилжэ, участково 9, эхин 144 эмхиин комитедэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ.

Районно комитедэй хүдэлмэриие бүхыдэнь А. К. Афанасьева хүгэлбэрилдэг юм. Үнинэй хүдэлдэг хүнүүд олон. Шулуутайн (24-дэхи километрэй), Шэнэ-Бэрээнэй комитедүүдэй түрүүлэгшээр Р. М. Наумова, З. Т. Кушнарева гэгшэд олон удаан жэл соо хүдэлнэ.

Санитарна дружинануудай ба постнуудай мүрысөөнүүдые бэлдэлгэ, үнгэргэлгэ һайнаар эмхидхэгдэнэ. фельдшерскэ пунктнууд, граждан оборонын штабуудта ехэ туһа хүргэгдэнэ. Татарский Ключ карьероуправлениин, Шэнэ-Бэрээнэй заводой санитарна дружинанууд жэл бүри районно мүрысөөнүүдтэ түрүү һууринуудые эзэлдэг.

Һайн дураараа шуһаяа тушааха хүдэлөөе эмхидхэлгэдэ Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй эдэбхитэдэй хубита ехэ. Үнгэрһэн жэлдэ 650 литр шуһан мииитээр тушаагдаһан байна. «СССР-эй хүндэтэ донор» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан хүнүүдэй дундаһаа больницын фельдшер У. Н. Власовае, поликлиникын хүдэлмэрилэгшэд Л. С. Афанасьевае, В. Н. Александровае, Н. Н. Свинкинине болон бусадые нэрлэмээр юм.

Үнгэрһэн жэлэй болон байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр Улаан Хэрээһэнэй республиканска комитедэй дамжуулгын Улаан туг Загарайн районно комитедтэ барюулагдаа.

Т. ХОРОШИХ.

ХҮШӨӨ БОДХООГДОБО

Галуута-Нуурай баруун эрьедэ сагаан мрамор хүшөө бодхоогдобо. «Совет засагай түлөө тэмсэһэн табадахи Улаан Армиин 232-дохи полкын гурбадахи батальоной сэрэгшэд болон полит-хүдэлмэрилэгшэдтэ мүнхэ дурасхаал» гэһэн үгэнүүд алтан үзэгүүдээр мрамор дээрэ аржытар һиилэгдэнхэй.

Барон Унгерныя бандануудтай тэмсэжэ, улаан 73 сэрэгшэд эндэ, Галуута-Нуурай эрьедэ, 1921 оной августын 1-дэ баатарай үхэлөөр унаһан байгаа. Тэдэнэрэй дурасхаалые мүнхэлхын тула Сэлэнгын районой ажалшад энэ хүшөө бодхоожо, һаяхан баяр баясхаланай оршон байдалда нээһэн байна. Цайдам һууринай, Галуута Нуур станциин ажалшад баглаа сэсэгүүдээр хүшөө шэмэглэбэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

ҺУРАГШАД ХАБААДАНА

Хулгайгаар загаһа агналгые һэргылхэ хэрэгтэ һургуулинуудай «сэнхир патрульнууд» ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. 115 һурагшадһаа бүридэһэн табан отряд Баргажанай районой загаһанай инспекцидэ туһаламжа үзүүлдэг.

Нуур, сөөрэмүүдэй ариг сэбэр байлгые хинан шалгаха, эрье шадарайрхи бог шоройень арилган сэбэрлэхэ хэрэгтэ һурагшад анхардаг. Ихтиолог С. В. Лешин үхибүүдэй һурган хүмүүжүүлэгшэ, эрхим мэргэжэлтэ юм. Энээнэй урда хүдэлһэн И. Г. Пестеревэй хэрэгые тэрэ шадамар бэрхээр үргэлжэлүүлээ. Сергей Владимирович 5-8-дахи классуудай 27 һурагшадые ударидадаг.

Баргажан голоор, Байгал нуур дээгүүр рейднүүдые үнгэргэлгэдэ эдиршүүд эдэбхитэй хабаададаг. Хулгайгаар загаһа агналгын табан ушарые нёдондо элирүүлжэ, дуулгаа һэн. Ган гасуурай боложо, гол горхоной уһанай шэргэхэдэ, бишыхан загаһадые абархын тула нилээд хэмжээнэй ханааб малтаха баатай болоо бэлэй. Загаһанай түрьһэез хаяха үедэ патрулиин гэшүүд һэримжээ дээшэлүүлдэг юм.

Даалгагдаһан уялгануудаа дуратайгаар дүүргэдэг һурагшад соо һоо нэн түрүүн арбадахи классай Анна Чиркове нэрлэмээр. Тэрэ «сэнхир патрулиин» районно болон республиканска конкурснуудта хабаадаһан байна. Һургуулиин дэргэдэхи лесничествэнүүдэй Бүхэроссин слёдто хабаадахадаа, А. Чиркова мүн лэ шалгараа һэн.

Үбэлэй сагта үхибүүд байгаали тухай эрдэм мэдэсээ үргэдхэдэг. Дэлхэй түбиин зэндэмэни — Байгал нуурые хамгаалга, түрэл хизаарайнгаа баялигые арьбадхалга тухай материалнуудые олоор дэлгэрүүлдэг. Баргажанай загаһанай инспекциин түлөөлэгшэд илангаяа оролдосотой һурагшадые урмашуулдаг, рейднүүдэй үедэ дүрэ зурагуудыень буулгадаг, ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэдэнь туһалдаг. Баргажанай-Адагай һургуулиин дэргэдэхи лесничествын хүтэлбэрилэгшэ Н. Н. Словоохотова эдэбхитэдтэ — Анна Чирковада, Владимир Корковто, Альбина Викторовада, Иван Мордвиновто, Алеша Дробышовто зүбшэл заабаряараа туһалдаг заншалтай.

Тиихэдэ Баргажанай дунда һургуулиин «сэнхир патрулине» лимнологическа институдай хүдэлмэрилэгшэд шефтээ абанхай. Директорынь В. Н. Богданов илангаяа анхардаг, һурагшадта шэнжэлгэ-туршалгын хүдэлмэри ябуулхыень даабари үгэдэг юм. Эдэнэр бага голнуудай ариг сэбэрэй түлөө тэмсэлдэ оролсоод, загаһанай амидаралай хойнооһоо хинан шалгадаг. Байгаали хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй хоёр грамотаар шагнагданхай. Волгоград хотодо болоһон зүблөөндэ үхибүүд хабаадахадаа, хүдэлмэриингөө дүнгүүд тухай элидхэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй.

Зунай дулаан хаһа дүтэлбэ. Патрулиин гэшүүд энэ хаһада бэлэдхэлээ түгэс дундаа ябуулна.

М. БУЛДАКОВ,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин методист.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 13-һаа 19 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!» 9.55 — Баримтата фильмүүд. 10.30 — Болгар арадай аялга дуунууд. 10.50 — «Будильник». 11.20 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.20 — «Элүүр энхэ байлга». 13.05— «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 13.35 — «Совет газар дээрэ уулзалга». 13.50— «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.50 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.20—«Аяншалагшадай клуб». 16.20 — Уран һайханай коллективүүдэй бүхэсоюзна харалга. 16.40 — «Просто ужас» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 18.50 — «Циркын аренэ дээрэ». 19.45 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.30— Мультфильм. 20.40 — «Распахните окно» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 23.10 — Футболой шэнжэлэл. 23.40 — Опереттын артистнуудай концерт. 00.25 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — Баримтата фильмүүд. 9.50 — Концерт. 10.00 — «Ород хэлэн» 10.10 — Новосибирскын камерна хоорой концерт. 10.55— Баримтата фильм. 11.25 — П. И. Чайковский. Оркестртэй хамта фортепиано дээрэ гүйсэдхэгдэхэ 1-дэхи концерт. 12.00 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 13.00 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 13.30 — Манай үеын хүнүүдэй хүгж… нопанорама 16.0… корреспонденты… 16.35 — «Дэлхэй… дуунууд». 17.20 … ханинарай уулз… 2-дохи эрмин… уулзалга. 18.50 … Бонивура» — 4… һайханай фильм… 19.45 — Совет… гүйсэдхэгшэд—Лен… гай лауреадууд… шу дуулаха» 21… лан нойрсогты, … 21.15 — «Гүрэнэй… зей». Валентин С… «Арадай аялга ду… — «Время». 22.35 … щение Верони… һайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 8.55 — «Потрясающий Берендеев» — үхибүүдтэ фильм. 11.00 — Концерт. 11.55 — «Ан амитадай аймагта». 12.55 — Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.25 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 16.55 — «Звездочет» гэһэн циклһээ. 17.40—«Объектив».

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.20—Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.50 — «Байгал»—мэдээсэлэй программа. 19.10 — «Экономическа шэнжэлэл».

Москва. 19.30 — «Автомобиль ба автомобиль жолоодохо дуратайшуул». 19.45 — «Мүнөөдэр—түбэй дэлхэй дээрэ». 20.00—«Нүхэр дуун» — телевизионно фестиваль.

Москва. 20.50 — «Москвагай одонууд» гэжэ искусствын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. 22.00—«Время». 22.35 — Концертын үргэлжэлэл. 23.35—Баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Федор Гладков»—баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 8-дахи класс. 10.05 — «Ород хэлэн». 11.05—Телеочерк. 11.35, 12.40 — Хүгжэм. 4-дэхи класс. 12.05 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.10 — Я. Купалын шүлэгүүд. 13.45 — Географи. 7-дохи класс. 14.15 — Физикэ. 14.45—«Шинии ленинскэ библиотекэ». 15.15 — «Ажахы эрхилэлгын һургуули». 15.45 — И. Соколовой ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд. 16.30 — Баримтата фильм. 17.00—Шэнэ һонин. 18.10 — «Эрдэмтэд— Москва шадарай агропромышленна комплексдо». 18.40 — Совет композиторнуудай уянгата дуунууд. 19.10 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.3… мико алмалтатай… той».

Москва. 20.00 … мэр замай Бару… 20.30 — «На по… ньки» — барим… 20.35 — Велосип… далгаар дэлхэйн… ээлхын түлөө му… хословакиһаа дам…

Улаан-Үдэ. 20.5… холнууд.

Москва. 21.00 … нойрсогты, багаш… — Уласхоорондын… 22.00—«Время». … рожний рейс»—у… фильм.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильмнүүд. 10.25 — «Порожний рейс» — уран һайханай фильм. 11.55—Концерт. 12.20 — Шэнэ һонин. (12.25 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.30—Баримтата фильмүүд. 16.25—«Мэдэхэ, шадаха бай». 17.40—«Купалинка». Фильм-концерт. 17.40—«Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 18.10—«Поэзи». С. Городецкий.

Улаан-Үдэ. 19.10—«Байгал» — нютагуудай һонин. 19.20 — «Саян». Хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.20—«Манай партийна хэрэгүүд».

Москва. 20.50 — «Государственная граница»—уран һайханай фильм. (1-дэхи фильм). 22.00—«Время». 22.35—Баримтата фильм. 23.30—Р. Рубинштейн. «Фераморс» оперэһоо баледэй хүгжэм. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Эртэ урдын Камлучиин һэргэн хүгжэлтэ». 00.30 — Футболоор уласхоорондын уулзалга. Финляндиин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. Финляндиһаа дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Кострома соогуур аяншалга». 9.35, 10.35—Физикэ. 10-дахи класс. 10.05, 14.50—Француз хэлэн. 11.05—Уран зохёолой дамжуулга. 11.45, 12.05—Ботаника. 5-дахи класс. 13.25—Түүхэ. 4-дэхи класс. 13.55—«Багшада —хүгжэмэй хэшээл». 15.20— Эрдэм дэлгэрүүл… мүүд. 15.50 — … ский — урэн зур… —РСФСР-эй ду… стрэй концерт. … һонин.

Улаан-Үдэ. 19.… дүй дүршэл тухай… сэл.

Москва. 20.00 … шалгын адрес: …

Улаан-Үдэ. 20.5… холнууд.

Москва. 21.00 … нойрсогты, багаш… — Киноконцерт. … мя». 22.35—«Пиро… һайханай фильм.

СРЕДА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.25 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. (1-дэхи фильм). 11.30 — «Аяншалагшадай клуб». 12.30 — Шэнэ һонин. 15.30 — Баримтата фильм. 16.20 — «Хуули мэдэхэ гүш?». 16.50 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 17.20 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.50 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 18.30 — «Долоон хоногой спорт». 19.00 — «Түлишэ гамнаха».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.20 — «Түрүү зэргэдэ дабшагшад».

Москва. 20.50 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. (1-дэхи фильм). 22.00 — «Время». 22.35 — «Театральна мемуарнууд». 23.30 — Духовой оркестрнүүдэй конкурс-харалга. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Астрономи. 10-дахи класс. 10.05, 13.55—Немец хэлэн. 11.05 —ПТУ-гай һурагшадта. Физикэ. 11.35,12.35 — М. Сервантес. «Дон-Кихот». 12.05— «Автоматизаци: эрдэм ухаанай ба нэбтэрүүлгын асуудалнууд». 13.05 —Хүгжэм. 6-дахи класс. 13.35 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 14.25 — «Магниткын һургуули». 15.10 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 15.40 — «Михаил Стельмахэй зохёолнуудай хуудаһануудаар». 16.25— Фильм-концерт. 15.50—Шэнэ һонин. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 … саад». 20.30 — … урилдалгаар дэлх… һуури эзэлхын т… сөөн, Чехословаки… жуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 20.5… нии хани — хүгж… «Таанадта, агитатор… лон политинфо… 21.40 — Түрүү … тухай кино-мэдээ…

Москва. 22.00 … 22.35 — «Схватк… һайханай фильм… ри). 23.40 — Уһан… бэгөөр наадалгаа… рондын мүрысөө… ба СССР-эй … командануудю.

ЧЕТВЕРГ, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Мультфильм. 10.15 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 11.20— «Дохёогоо үгыт, горнистнар». 12.00 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 16.15 — Паустовскиин зохёолнуудые уншахадаа. 17.15 —Хүгжэмтэ дамжуулга. 17.45 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.40 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.55—Политическэ гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай жэлэй дүүрэлгэдэ.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал». — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет». 20.50 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 22.00 — «Время». 22.35 —«Эб найрамдал ба залуушуул». 23.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10,35 — Физикэ. 6-дахи класс. 10,05, 13.35 — Испан хэлэн. 11,05 — «Эрдэм ухаан—хүсэн». 11.35, 12.40 — И. В. Гёте «Фауст». 12.05 — «Автоматизаци: эрдэм ухаанай ба нэбтэрүүлгын асуудалнууд». 13.10 —Зоологи. 7-дохи класс. 14.05 — «Военрук Барановский» — телеочерк 14.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.25 — Музейнүүдэй уласхоорондын үдэртэ. 17.10 — Шэнэ һонин. 18.3… рай һургуули». … Кабалевский, 2-дох… концерт.

Улаан-Үдэ. 19.30 … далай руу аяншал…

Москва. 20.00 — … дээр урилдалгаар … рүү һуури эзэлхы… рысөөн.

Улаан-Үдэ. 20.2… холнууд. 20.30 — … уулзалганууд».

Москва. 21.00 — нойрсогты, багашу… «Хани харилсаан»… Баримтата филь… «Время». 22.35 — … уран һайханай ф… сери).

ПЯТНИЦА, 18
МУЗЕЙНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.45 — Мультфильмнүүд. 10.25 —«Государственная граница» —уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 11.30 — «Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ». 12.30— Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг». 16.15 — «Ород хэлэн». 16.45 — Концерт. 17.15 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.35 — «Зохёохы ажал ябуулагшадай бүтээлнүүд» (буряадаар). 18.00— «Онтохондо айлшаар». «7-й Джин». 19.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.20 — «Саян». 20.40 — Киножурнал.

Москва. 20.50 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Цирк зажигает огни» —уран һайханай фильм. 23.50 — Мотокроссоор дэлхэйн чемпионат. 00.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 8-дахи класс. 10.05, 13.30— Англи хэлэн. 11.05 — В. Маяковский. «Моё открытие Америки». 11.35, 12.40 — Хүгжэм. 6-дахи класс. 12.05 — «Автоматизаци: эрдэм ухаанай ба нэбтэрүүлгын асуудалнууд». 13.10 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 14.00 — А. П. Чеховэй театр. 14.55 — Манай саад. 15.25 — Д. Дефо ба «Робинзон Крузо» гэжэ тэрэнэй ном. 15.55—«СССР-эй ехэ зурагай искусство». 16.25 — Опереттын артистнуудай концерт. 17.10 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.15 — Киноочерк.

Москва. 17.35 — «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 18.05 … риин үдэртэ … дамжуулга.

Москва. 19.30 — … най концерт.

Улаан-Үдэ. 19.4… журнал.

Москва. 20.00 … ухаан ба ажабайд… Концерт.

Улаан-Үдэ. 20.5… очерк.

Москва. 21.00 — нойрсогты. багашу… СССР-тэ уласхоор… жэмтэ 11-дэхи … концерт. 22.00 — 22.35 — Түбэй те… шангуудта хүргэ… спортивна ориента… шалта XV мүрысөө…

СУББОТО, 19
В. И. ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ПИОНЕРНҮҮДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА ЭМХИИН БАЙГУУЛАГДАҺАН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 10.00 — «Спортлотогой» 20-дохи тираж. 10.10 —Харгын аюулые сахиха. 10.40— «Государственная граница»— уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 11.45 — Музейнүүд болон выставкын залнуудаар. 12.25 — Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой симфоническа болон эстрадна хүгжэмэй оркестрэй концерт. 12.55 — Баримтата фильм. 13.25 — «Раймонды многоликий образ». — фильм-концерт. 13.55 — «Пионери». 14.05 — Ургамалай аймаг. 14.50 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 15.20 — Велосипедээр урилдалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 15.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 17.05 — «Мишка, малыш и другие» — үхибүүдтэ фильм. 17.30 — Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенскиин хөөрөөн. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — «Хани харилсаан». 18.50—Гүрэнэй Омско ород арадай хоорой концерт. 19.35 — Баримтата фильм. 20.25 — «Пусть выступит он» — фильм-зүжэг. 22.00— «Время». 22.35 —Композитор Э. Колмановскиин зохёолнуудай концерт. 24.00 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 9.45 — Баримтата фильм. 9.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 10.25— Воронежой телестудиин программа.

Улаан-Үдэ. 11.45 — Буряад хэлэнэй хэшээл. 12.15 —Киножурнал. 12.25 — «Комсомол — минии …

Москва. 12.15 — … ляалдалгын … СССР-эй чемпион… «Энеэдэ зугаа… 15.20 — «Бултанд… даһан стадион»… тэ уласхоорондын … 11-дэхи фестиваль… 16.50 — Баримт… 17.50 — Уһан д… гөөр наадалгаар … дын мүрысөөн. … Румыниин суг… команданууд. 18.… зит» — уран һайх… (1-дэхи, 2-дохи се… Хүгжэмтэ киоск… Уласхоорондын … 21.00— «Амгалан … багашуул!». 21.15 … энхэ байлга. 22.0… 22.35— Уһан дээ… гөөр наадалгаа… дын мүрысөөн. … СССР-эй суглуулаг… манданууд. 23.00 … лоор СССР-эй … «Арарат» «Днепр…

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Республикын ажалай үдэр»—суглуулбари. «К. У. Черненко, А. Куньялай уулзалга» — ТАСС-ай материал. «Ц. Сампиловай зурагуудай выставкэ»—Л. Болотовагай корреспонденци. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Хэлэһэн үгэ хэрэгтээ алгалсалданагүй» — И. Доровскихой статья. Гектар бүхэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Партизанай хүбүүн» — Л. Луговойн статья. Соёлой ажабайдал. «Библиотекэ олон нүхэдтэй» — Т. Провалинскаягай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Спортын һонин. Телевидениин долоон хоногой программа. Соносхолнууд. мэдээсэлнүүд.

Редактор Р. Б. ГАР…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности в строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95 отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, … Н-00417. Заказ № 111. Индекс 046…